شاعري

اُداسي

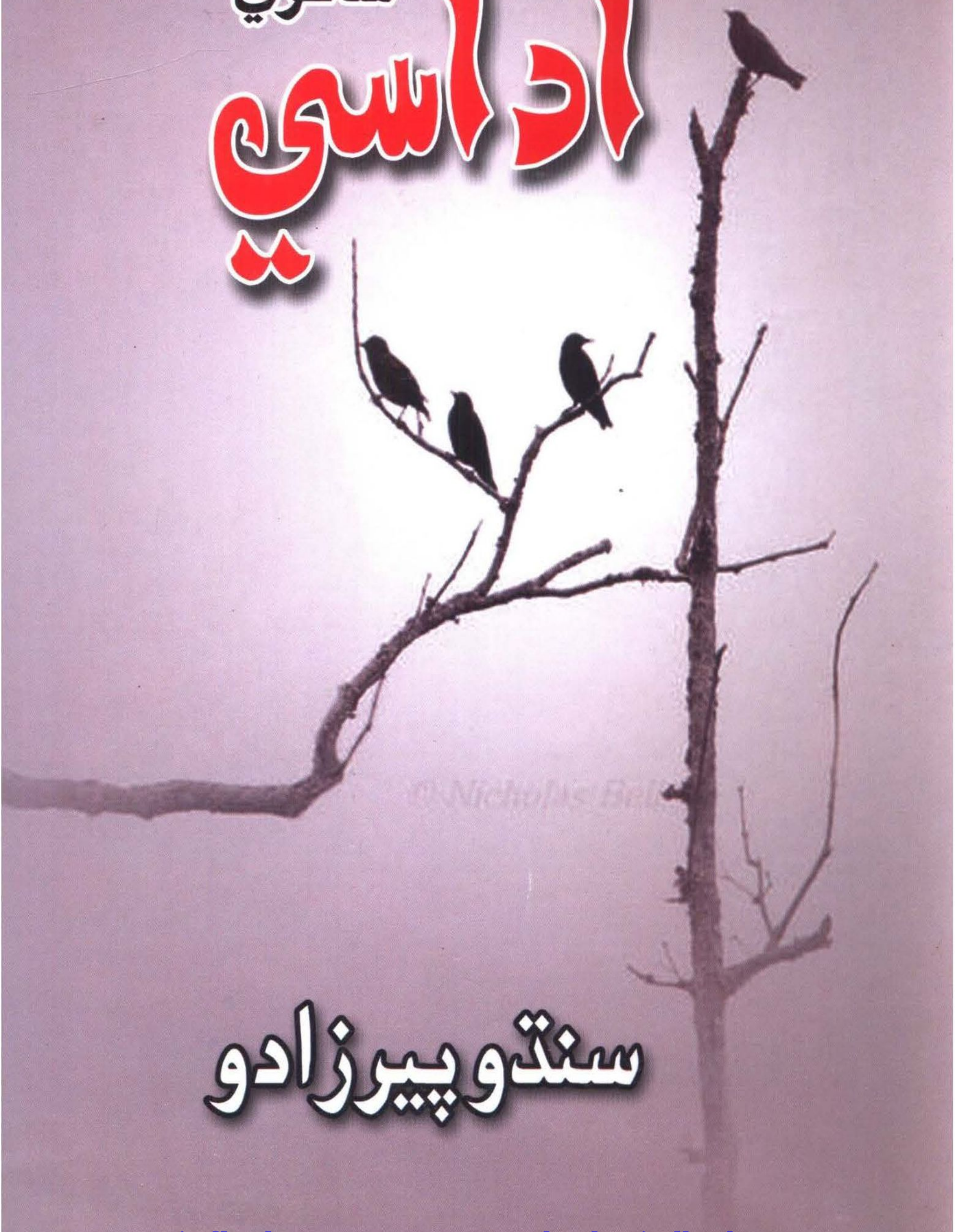

سنڌو پيرزادو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌو پيرزادو

اُداسي

ريڪائون پبليڪيشن ڪراچي

2017

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

ڪتاب: اُداسي
ليکڪا: سنڌو پيرزادو
موضوع: شاعري
ڇاپو پهريون: نومبر 2017
ٽائيٽل ڊزائين: مرتضيٰ لغاري
ڇپيندڙ: ريکائون پبليڪيشن ڪراچي
قيمت: 200 رپيہ
پاران ايم ايڇ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.

All rights reserved

Book : Udasy
AUTHOR : Sindhu Pirzado
Content : Poetry
First Edition : November 2017
Title Design : Murteza Laghari
Publisher : Rekhaoon Publication Karachi
Price : 200 Rs
Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

ماهوار سنڌي ريکائون ڪراچي
E-15 الشمس ڪمپليڪس
جوهر موڙ ڪراچي
03337551931

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ارپنا

پنهنجي بابا

عبدالستار پيرزادي

جي نانءُ

سنـاءُ

مُهاڳ...روبينہ ابڙو09
آس پاس رهندڙ شاعري.....................امداد حسيني 22
پنهنجي پاران.....................................سنتو پيرزادو28

اُداسي ياد جي چادر(غزل).. 41
ڏُنڌ آ مگر گهرو(نظم)..42
ڊسمبر جو سانيٽ..44
گوري چو شرمائين ٿي(گيت)..................................45
اسان جو ڳوٺ وارو گهر(نظم)..................................47
اسان جي ذات ساري(غزل)..50
اکڙيون تاسيون تاسيون تو لئہ(دهري)........................51
Labor day (نثري نظم)..52
ٿر جو نوح(نظم)...53
چو موسم سرد آهي(غزل)..55
اسان جي زندگي تہ بس(غزل)..................................56
جڻ تہ سمندر کو گونجي ٿو(وائي)..............................57
هي سال پي هليو ويو(نظم)......................................58
اڄ اُداس آهيان مان(نظم)..60
جدائيءَ جي طويل رات(نثري نظم)............................62
صبح جو ستارو(نظم)..63

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پئي آ بارش ڪچي اگڻ تي(غزل)............................64
تنهنجي پار ڏي منهنجا پرين(غزل)..........................65
اسٽوپا جو جادو(گيت)..66
تون ڪٿي آهين پرين(وائي).......................................68
پتر جو شهر(نظم)..69
وڪري ويل نظم(نثري نظم).......................................71
اُداسي(نظم)...72
آزاديءَ جو سپنو(نظم)...73
تو بن.....(گيت)..75
حسن جو اهڃاڻ آهين(غزل).......................................77
هي سَمو چڻ سارَ وانگر(نظم).....................................78
اکين جو ٺار هئي(غزل)..79
نہ هجر هجر ۾، نہ ڪو(غزل)......................................80
محبت باهہ جهڙي آ(سانيٽ)......................................81
تون مون کي ايئن وڻندو آهين(نثري نظم)...................82
هوائون گيت ڳائن ٿيون(وائي)...................................84
ٽڏڙي ٽڏڙي هير لڳي پئي(وائي)...............................85
بي ربط روشني(نثري نظم)..86
پرندڙ اکيون(نثري نظم)...87
وهن ٿا ڪي حسين جهرٽا(غزل).................................89
هي دل اي هرجائي(غزل)...90
روسامو(چهہ سٽو)...91
هي موسم جي ماٺار الا!(گيت)..................................92

اسان جي ديس جو شاعر(نظم)..................................93
تنهائي ڇڻ سنگتياڻي آ(وائي) 95
ساٽ ڇڏي وئين سپرين(وائي)..................................96
ويراني(نظم)...97
ڏيئا ڏيئا رات(نظم)...98
ياد جا آوارا بادل(آزاد نظم)....................................100
اوهان جي پيار جو جادو(غزل)...............................102
صدين کان ساز کي جهيڙا(غزل)...........................103
خوشيون خوشبُوءِ وانگر مهڪيون(دُهري)............104
دُور کان ڪڪريون اچن ٿيون(سانيٽ)....................105
ڪجھ يادون.....(نثري نظم)....................................106
سردخانو(نظم)...107
پيار جي دل تي وري بارش(غزل)..........................109
خوشبوءِ سارا ڏڪ(وائي).......................................110
ڪنهن حسين خيال، خواب جهڙو آ(غزل)..............111
ٻوڏ (آزاد نظم)..112
روئي ٻہ نہ ٿا سگهئون(نثري نظم)..........................113
وڏو اڱڻ (نثري نظم)..114
گيت ڪوئي ڳائڻ لاءِ(غزل)....................................115
اڄ تنهنجو چاليهو آهي(نثري نظم).........................116
نہ ڪو ٻہ هوش رهيو (غزل)...................................118
موسم ڪي انگڙائي آهي(غزل)..............................119
اڪيون اُداس هوا جون(غزل)................................120

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪجهہ تہ تو ۾ رهيو غضب آهي(غزل)..................121
ٽڏڙي ٽڏڙي هيرَ هُري پئي(وائي)..........................122
موٽي مُندَ بهار جي(وائي)..123
زندگي تو سوا پر اڌوري رهي(غزل)......................124
منهنجا ننڍڙا سونو(گيت)..125
شام جا پنج (آزاد نظم)..127
سانجهيءَ جي هن ويل(وائي)..................................129
زندگيءَ ۾ قرار چاهيان ٿي(غزل)..........................130
تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ(گيت)........................131
منهنجي نيڻن ۾ پرين جو(غزل)............................133
اسان اڄ بہ ڳوٺاڻا آهيون(نثري نظم)......................134
منهنجي ماءُ(نثري نظم)..136
Life is still going (نثري نظم)..................................137
هيءَ حسين شام جا وري آئي(غزل)........................138
راهہ تنهنجي ئي بس نهاري آ(غزل)........................139
زندگي جڏ تہ خواب سمجهان ٿي(غزل)..................140
تو لئہ سڀ سينگار(گيت)..141
خواب ۽ حقيقت(نثري نظم)....................................143
بهار جي مُند(نثري نظم)..144

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مهاڳ

شاعري سنڌوءَ جي روح مان ڦٽي ٿي.

فنونِ لطيفہ ۾ شاعريءَ کي مٿانهون مقام حاصل آهي. اسان جي سماج اندر شروع کان وٺي شاعر کي انتهائي احترام واري نظر سان ڏٺو ويندو آهي. ڪي ماڻهو شاعرن کي خدا جو شاگرد سڏيندا آهن، تہ وري ڪي پيغمبر ڪوٺيندا آهن. مرداڻي سماج هئڻ ڪري اسان وٽ مرد شاعرن کي تہ سولائيءَ سان پنهنجي فن جي ڪمال جا جوهر ڏيکارڻ جو موقعو ميسر هجي ٿو، پر اتي ئي عورت کي پنهنجي اندر جا جذبا شاعريءَ وسيلي اظهارڻ تي تمام گهڻو پورهيو پيو آهي. شرم، حياءُ ۽ حجاب جو ڪُوڙو دائرو هميشہ عورت جي اظهار جي آواز کي پنهنجي اندر قيد ڪندو آيو آهي. ڪيتريون ئي عورتون هونديون جن جي من ۾ ڏات ڏنگ هڻندي هوندي، پر انهن جي آهہ بہ شعر جو روپ وٺي عام ٿيڻ کان وانجهيل ۽ دٻيل رهجي ويندي هوندي، جو تہ سنڌن چپ رسمن، روايتن ۽ غيرتن جي ڏاڍن سان سبيل هوندا آهن. جيڪڏهن ڪجهہ عورتون پنهنجي اندر جي اور ڪاڳرتي آڻڻ ۾ سوڀاريون بہ ٿينديون آهن تہ انهن جو ڪلام عام ناهي ٿي سگهندو جو انهن جا مالڪ (مرد) پنهنجي انائن جي خول ۾ ايترا تہ قيد هوندا آهن، جو پلجان اهي پاڻ بہ سخن شناس ڇو نہ هجن پڙهيل لکيل، دانشور، شاعر ۽ اديب ڇو نہ هجن پر اهي ڪڏهن بہ ناهن چاهيندا تہ سندن ڪنهن عورت جي ڪوتائن جو ڪتاب ڇپجي، يا انهن جي شاعري ڪنهن رسالي يا اخبار جي زينت بڻجي... پر جي ڪا عورت شاعره پنهنجون ڪوتائون عام ڪرڻ ۾ سوڀاري بہ ٿيندي آهي، تہ ڪيس لکڻ ۽ ڇپجڻ جي اجازت بہ ملي ويندي آهي تہ پوءِ اها اجازت بہ مشروط هوندي آهي، اهڙن شرطن سان جيڪي مرداڻي سماج پاڻمرادو طئي ڪري رکيا هوندا آهن. اهڙا شرط جن لاءِ

عورت کي ٻڌائڻ يا سمجھائڻ جي ضرورت ناهي پوندي، هن کي پاڻ ئي پتو هوندو آهي تہ سندن شاعريءَ کي ڪهڙي مصلحتن ۾ علامتن جو سهارو وٺڻو آهي. مثال جيڪڏهن اسان سنڌي ٻوليءَ جي پهرين شاعره مائي مرڪان کان وٺي هن دور تائين اڀرندڙ شاعرائن جي شاعريءَ مان حوالا ڪڍون تہ پتو پوندو تہ انهن جي شاعري پيرن، مرشدن، سهرن، لاڏن يا وڏ ۾ وڏ پنهنجي مڙسن سان محبت جي اظهار ۾ انهن جي تعريفن جي دائرن کان ناهي نڪري سگهي.

سنڌ ۾ جڏهن جديد شاعريءَ جي شروعات ٿي، تڏهن عورت جي شاعريءَ ۾ ڪي قدر موضوعن کي وصعت ملي، پر اها بغاوت ڪندڙ عورتن جو انگ بہ ايترو گهٽو نہ هيو... موجوده دور ۾ جيتوڻيڪ ان روايت کي رد ڪرڻ ۾ ڪجھہ پروگريسو عورت شاعرائن تمام گهٽو ڪم ڪيو آهي، جنهن جو ڦل موجوده دور جون شاعرائون خوب کائي رهيون آهن. اڄ جو دور جتي سنڌي شاعريءَ ۾ مرد شاعرن جي هڪ طويل فهرست جو دور آهي، اتي عورت شاعرائن جو پڻ هڪ وڏو انگ آهي جيڪي پنهنجي اندر جي اور کي سمورن قيد و بند کان آجو ڪري پيش ڪري رهيون آهن ۽ انهن پنهنجي ذات جي اظهار جا اهي دڳ ۽ پيچرا ماڻي ورتا آهن جيڪي اڳ وارين عورت شاعرائن لاءِ شجر ممنوع هوندا هئا.

جڏهن روايتن جون ڀتيون ڀُتيون ٿينديون آهن تڏهن بغاوت جو هڪ ڌڪو بہ انهن کي ڪيرائي پَٽ ڪري ڇڏيندو آهي... سنڌي ادب ۾ هن وقت عورت شاعرائن جي هڪ وڏي انگ جي موجودگي ان ڳالھہ جي چٽي نشاندهي آهي تہ هاڻ عورت وٽ اظهار جي آزادي آهي، هاڻي هوءَ مرد جي مهربانين جي محتاج ناهي رهي.. پرنٽ، اليڪٽرانڪ توڙي سوشل ميڊيا ايتري تہ پاڙ پختي ڪري ورتي آهي جو سنڌ جي عورت بہ پنهنجي تخليقن کي پنهنجي مرضيءَ مطابق عام ڪرڻ ۾ خود مختيار آهي، هاڻ ان ڳالھہ کي مڃڻو پوندو تہ تبديلي اچي چڪي آهي. هاڻ انهن مرد حضرات کي بہ سوچڻو پوندو ۾ ان ڌارا جو حصو بڻجڻو پوندو جيڪي اڄ بہ عورت جي جسم سان گڏ ذهن تي حڪمراني ڪرڻ کي پنهنجو حق سمجهي ڪيترين ئي عورت شاعرائن جي جذبن ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خوبصورت تخيل کي انائن جي ڪوٺن ۾ قيد ڪيو ويٺا آهن.....

مان پنهنجو پاڻ کي خوش نصيب پائيندي آهيان جڏهن سوچيندي آهيان تہ مان هڪ اهڙي دور ۾ پيدا ٿي آهيان جيڪو دور عورت شاعرائن جي حوالي سان ارتقاءُ جو دور آهي... منهنجي دور ۾ منهنجي همعصر شاعرائن ۾ ڪيترائي نالا آهن جيڪي پنهنجي ذات ۽ ڏانءُ وسيلي سنڌي ادب اندر پنهنجو مقام جوڙڻ ۾ سوڀاريون ٿيون آهن. آنءُ سرهي آهيان جو اڄ اوهان سان پنهنجي ئي دور جي هڪ اهم ۽ سگهاري شاعره سنڌو پيرزادو پاران شروع ڪيل سنڌس شاعراڻي سفر جي پهرين پڙاءُ مان ڪجهہ دلفريب پڙاڏا ڪڻي اوهان سان مخاطب آهيان... اوهان جي هٿن ۾ موجود هي ڪتاب "اُداسي" سنڌو پيرزادو جي تخليقن جو پهريون مجموعو آهي، جيڪو ان ڳالهہ جو چٽو ثبوت آهي تہ سنڌ جون عورت شاعرائون هر حوالي سان نہ صرف سگهارو تخيل رکن ٿيون پر سنڌن اظهار جي سگهہ ايتري تہ مضبوط آهي جو اها وڏا واڪا ۽ آواز جنمي سگهي ٿي، انقلاب برپا ڪري سگهي ٿي.

مون زير نظر ڪتاب اندر سنڌو پيرزادو جي شاعريءَ جي لفظ لفظ کي پڙهيو آهي، پرکيو آهي ۽ سمجهڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. سنڌوءَ جي هن ڪتاب ۾ ڪيترائي اهڙا خيال آهن جيڪي ڏيان جو گريبان ڇڪيندي نظر ايندا. ڪيترائي اهڙا شعر آهن جيڪي احساسن جي شدت کي چرڪائي ڇا ڇڏن ۽ سنڌس شاعريءَ ۾ موجود جذبن جي سچائي اهڙو ماحول جوڙي ٿي ڇڏي جو ڪٿي ڪٿي تہ اکيون ئي آليون ٿي پون ٿيون.... ڪٿي ڪٿي حيرت بہ ٿئي پئي تہ هڪ اهڙي سماج ۾ جتي عورت کي ايتري پذيرائي ملڻ سنڌس شعرو سخن کي سمجهڻ، سنڌس رهنمائي ڪرڻ کي عيب تصور ڪيو وڃي اتي اهڙي سخنوري سرجڻ، جنهن ۾ دلين جي روداد ايتري تہ منفرد بيان ڪيل هجي جنهن ۾ پڙهندڙ کي محسوس ٿئي ۽ هو پاڻمرادو ڪنڌ ڌوڻي چئي تہ ها..... اها آهي ذات، جيڪا هر ڪنهن کي ناهي ملندي.

سنڌوءَ جي هن ڪتاب ۾ غزل بہ آهن، نظم بہ آهن تہ وايون بہ، ڪجهہ گيت بہ آهن جيڪي سنڌوءَ جي عورت هجڻ ڪري گيت جي مڪمل لهجي سان ٺهڪندڙ آهن. سنڌوءَ وٽ سنڌس هر صنف جو پنهنجو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هڪ باغ آهي ۽ هر باغ کي پنهنجي بهار رت آهي هر صنف جو پنهنجو شان ۽ مان آهي، لطف آهي، مزو آهي.

سنڌي ادب ۾ جديد ادب جي رجحان انقلاب برپا ڪري ڇڏيو آهي، خاص ڪري شاعريءَ جو چڄ تہ مزاج ئي تبديل ٿي ويو آهي، شاعري ۾ خاص ڪري نظم اندر منظر نگاري، قوم پرستي، رومانويت، مقصد، ترقي پسندي، بغاوت پسندي، وجوديت، مطلب تہ اٹڳٹيا انداز نظم اندر اجاگر ڪيا ويا آهن. سنتو پيرزادو بہ ان سمرٹيءَ جي موتيءَ وانگر آهي، جنهن جي نظمن ۾ پڻ مٽيان سمورا احساس ۽ جذبا ٽمٽار آهن. مان هتي شروعات ڪنديس سنتوءَ جي نظمن ڪان، سنتوءَ جي نظمن ۾ موضوع ۽ انفراديت جا ڪيترائي اظهار ملن ٿا، سنتوءَ جا ڪجهہ نظم سنڌس ڳوڙهي مشاهدي مطالعي سان گڏ پنهنجي مٽيءَ ۽ ماڻهن سان گهري لڳاءَ، محبت ۽ وابستگيءَ جي ڪري سنڌس شاعريءَ ۾ شاهڪار جي حيثيت رکن ٿا. انهن نظمن جي ٻولي توڙي تخيل سنتوءَ جو پنهنجي مٽيءَ سان جڙيل رهڻ ۽ ڌرتيءَ سان سنڌس ڪمٽمنٽ کي اجاگر ڪن ٿا. سنتوءَ جا نظم پنهنجي اندر هڪ خوبصورت ابهام سانديي پڙهندڙ کي ان ڳالهہ تي سوچڻ لاءِ مجبور ڪن ٿا تہ ماڻهو پنهنجي مٽيءَ ڪان ڀلجان ڪيترو بہ پري ڇو نہ هجي پر مٽيءَ ۾ جيڪا ڪشش آهي اها ڪيس هر وقت پاڻ ڏانهن ڇڪيندي ٿي رهي.... ڳوٺ جون سارو ٽيون بہ تہ مٽيءَ جون سارو ٽيون آهن.... ڳوٺ جي منظرن جون سارو ٽيون بہ تہ ڌرتيءَ جي خوبصورتيءَ جي سارو ٽين ڪان گهٽ ناهن، ڳوٺ جي ماڻهن جون سارو ٽيون بہ تہ قوم جي سارو ٽين جهڙيون هونديون آهن.

اُها ئي ٻُڪ ساڳي آ،
صدين ڪان اُڃ ساڳي آ،
اُهي ئي ڏُڪ مارُن جا،
صدين ڪان رُڃ ساڳي آ.
اجا ڀي مارئي ٿر جي،
پري ٿي ڪوهہ تان پاٹي!
جلن ٿا پير واريءَ تي،
وڃن ٿا دور پاٹيءَ لئہ

اُداسي
اُهائي بُک، بيماري،
سُڪائي رت تي تر جو.
وري اڄ ڦول صحرا جا
ويا ڪومائجي آهن. (سنڌو)

سنڌوءَ جي نظمن ۾ محبت جي تجربي کي انوکي انداز ۾ بيان ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي ڪجهه نظمن اندر محبت کي فلسفياڻي انداز ۾ اک سان ڏسڻ جي ڪوشش ڪئي اٿس تہ وري ڪجهه نظمن اندر سماج اندر رسمن رواجن ۾ مرداڻي سماج جي گهاڻن ۾ پيڙهجندڙ محبت جو ذڪر ڪيل آهي....

مان آهيان درد اماوس جو،
تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ،
مان آهيان مٽي صحرا جي
تون ديس گلن ڏي ڪاهيندڙ. (سنڌو)

يا هي نظم ڏسو:

ويل هي ڏاڍي ڀلي آ
چئوطرف رابيل آهن
پونءَ چڻ ڍڪجي وئي آ
خوبصورت ساوڪن سان
ماڪ جو سرہاڻ آهي
هي سمو ڄڻ سار وانگر
ڄڻ تہ ننڊڙي ہار وانگر
اٽڪلون مون سان ڪري ٿو
ڪينچلون مون سان ڪري ٿو
ضد تي آهي چڙهيو ڄڻ
ڪنَ ۾ مون کي چئي ٿو
ڪاش هو توسان هجي هان
هن گهڙيءَ محبوب تنهنجو
ڪاش توسان گڏ هجي هان. (سنڌو)

سنڌوءَ جي نظمن جا موضوع وسيع آهن سندس نظمن جا

ڪينواس اهي ئي ساڳيا سهي پر هن انهن تي جيڪا مصوري ڪئي آهي ان ۾ پريل رنگ نج پج سنتوءَ جا پنهنجا آهن.... سنتوءَ جا نظم سندس زندگيءَ جي پڻ خوبصورت عڪاسي ڪندي نظر ايندا اهوئي ڪارڻ آهي جو سنتو پنهنجو پاڻ کي هڪ شاعره جي روپ ۾ نروار ڪرڻ کان پرانهين رهي آهي.... هوءَ گوشانشينيءَ ۾ رهي لکندي رهي آهي ۽ لکندي پئي اچي. بحرحال منهنجي نظر ۾ جڏهن سنتوءَ جي نظمن جو ڳوڙهو مطالعو ڪجي ٿو تہ اها ڳالهہ بار بار ذهن ۾ اچي ڌاپو ڪري ٿي تہ سنتوءَ جي نظمن ۾ اها جان آهي، اها اڏار آهي، اها گهرائي آهي جيڪا سندس سچائپ ضرور ٻڌجندي. هونءَ بہ ڪنهن شاعر جي سچائپ سندس شاعري ۽ ان اندر موجود سندس فن ۽ فڪر ئي ٻڌجندو آهي.... سندس سچائپ اهي نظم ضرور ٻڌبا جيڪي هن وقت تائين پڙهندڙن جي نظرن کان اوجهل هئا، پر هن ڪتاب وسيلي عام ٿي نہ صرف پنهنجو تعارف سنڌي ادب سان ڪرائي رهيا آهن پر سنتوءَ جي سچائپ جو پڻ باعث ضرور ٻڌبا.....

ساوڻ رُت ۾ ڏيئن وانگي
اُڀ تي ڪيڏا تارا آهن،
تارن جي جهُرمٽ کان پرتي
پورو پورو چنڊ بہ چڻ ڪو
ويرانيءَ جو ٽڪرو آهي.
پنهنجي گهر جي آڳر تي مان
ڪيڏيءَ دير کان ليٽيل آهيان!
سامهون ڪجيءَ جو وڻ آهي،
چانڊوڪيءَ ۾ روشن آهي.
ڪجيءَ جي ان وڻ جي پوپيان،
چنڊ بہ مون سان ڳالهائي پيو،
جنهن کي هر پل آنءُ تکيان ٿي،
جنهن سان دل جو حال سليان ٿي. (سنتو)

ان کان علاوه سنتوءَ جا پيا ڪوڙ سارا نظم، خاص ڪري "هي سمو چڻ سار وانگر!، اڄ اداس آهيان مان!، Life is still going on... ۽

ياد جا آواره بادل“ سنتوءَ جا انتهائي خوبصورت نظم آهن ۽ سندس نظمن جي انهيءَ رنگين ۽ خوبصورت سمرٽيءَ ۾ هڪ نظم منديءَ تي ٽڪ وانگر آهي جنهنجو ذڪر هتي مان لازمي سمجهان ٿي سو آهي ” منهنجا ننڍڙا سونو“، هي نظم سنتوءَ پنهنجي پياري پُٽ لاءِ لکيو آهي جنهن ۾ سندس عورتاڻن احساسن ۽ منجهس موجود ممتا جي گهري ساگر جون موجون پسي سگهجن ٿيون:

منهنجا ننڍڙا سونو!
تنهنجي ڪارن وارن پويان
چهرو چڻ ڪو چنڊ لڪيل آ
منهنجي پرسان تون ستل آن
ڪمري ۾ چڻ چنڊ ڪڙيل آ
تون ئي آهين منهنجي چانءِ
منهنجا ننڍڙا سونو. (سنتو)

سنتوءَ جي غزل اندر وري سنتوءَ جو ٻيو روپ پسي سگهجي ٿو. فني حوالي سان غزل ۾ سنتو هڪ تمام سگهاري ۽ فن جي ڄاڻو شاعره طور ابري اسان جي آڏو اچي ٿي. دلچسپ ۽ مختصر لفظن ۾ وڏي مقصد واري ڳالهه ڪرڻ جون نالو شاعري آهي ۽ اهو فن سنتوءَ کي خوب اچي ٿو. سنتوءَ جي طبيعت ۾ موجود حساسپڻو ۽ سچ گوئي جا اولڙا سندس شاعريءَ اندر پڻ موجود آهن. هن جيڪو ڪجهه به سوچيو آهي اهو قلم وسيلي ڪاڳر تي اتاري ڇڏيو آهي..... سنتوءَ جي غزل جون سادڙيون سٽون به پنهنجي اندر معنائن جا گهرا ساگر سمائيون ويٺيون آهن...

توهان نه آهيو اگر ته ساز سڀ نه ٿا وڄن،
اسان جي راڳڻي ته بس اوهان جي آس پاس آ.
خيال سڀ سڪوت ۾ ۽ لفظ ماٺ آ،
اسان جي شاعري ته بس اوهان جي آس پاس آ.

ڪراچي جنهن کي ڪوڙ سارا شاعر ۽ نازڪ مزاج انسان پٿرن جو شهر ڪري مخاطب ٿيندا آهن هڪ اهڙو شهر جتي انسان مشينن وانگر ڪم ڪندي نظر ايندا هجن، جتي انسان انسان کان ويڳاڻو هجي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جتي معاشرو پيچ ڈاھہ جو شڪار ھجي، سماجي ورتاءُ ڏانوان ڏول ٿي ويا ھجن، چئو ڏسا افراتفري ۽ دھشت گرديءَ جو راڄ ھجي، اھڙي ماحول ۾ بہ سنڌوءَ جھڙي گھريلو عورت وڏي ايمانداريءَ سان علم ۽ ادب جي واڻ ويجھہ لاءِ جاکوڙي رھي آھي ۽ پنھنجي وت ۽ وس آھر سنڌي ادب کي مالا مال ڪرڻ لاءِ پنھنجو ڪردار نڀائي رھي آھي. ان ڳالھہ کان قطع نظر تہ سنڌس ان پورھي جو ڪيس ملھہ ڪھڙو ملندو..... ڪا موٽ بہ ملندي يا نہ، سنڌو تہ بس شاعريءَ جي فن ۽ فڪر جي گھرائين تائين وڃي پڳي آھي.... ھن شاعريءَ جي فن کي پنھنجي روح ۾ سمائي خيال کي اھڙو تہ تراشيو آھي جو سنڌس ان محبت جي ڪري ھن پنھنجا ڪيترائي خوبصورت غزل سرجي سنڌي ادب کي ڏنا آھن. اچو تہ سنڌوءَ جي اھڙن ڪجھہ غزلن مان ڪجھہ خيالن جي اڏار جي ڪٿ ڪيون ۽ ڏسون تہ سنڌوءَ جو غزل ڪاٿي پھتل آھي:

عشق تو جيڪو پڙھائي پاڻ کي،
ڪنھن بہ مڪتب ۾ نہ اھڙو درس آ.

پنھنجو ماضي پئي وساريو مون،
سار تنھنجي ٻري ٻري آئي.

ظاھري خوش لڳان پئي ليڪن،
منھنجي اندر ۾ بيقراري آ.

جو جھلڻ سان نہ تو جھلي سگھجي،
وقت اھڙو عقاب سمجھان ٿي.

ڪيڏيون نہ خوبصورت تشبيھون ۽ استعارا استعمال ڪيل آھن، ۽ ان فن جي ڪري سنڌوءَ جي شاعريءَ کي نئون نکار مليو ٿو، جيئن پنھنجي ئي شعر ۾ سنڌو اھو واضع ٿي ڪري تہ ”ڪو نئون استعارو تو گھرجي“ بلڪل ايئن سنڌو نواڻ جي ڳولائو آھي ۽ ھن ان ۾ ڪاميابي پڻ ماڻي آھي جيئن سنڌس ڪجھہ استعارن مان ظاھر ٿئي ٿو.
”عشق جو استاد ٿي پڙھائڻ، ماضيءَ جي ياد جو وِسڻ ۽ وري ٻري پوڻ،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وقت عقاب جو قندي ۾ نہ ڦاسڻ“ وغيره.

علم عروض جي ڄاڻن مطابق جيترا بہ بحر وزن آهن انهن منجهان 3 بحر اهڙا آهن جيڪي انتهائي ڏکيا آهن جن تي طبع آزمائي ڪرڻ هر شاعر جي وس جي ڳالهہ ناهي..... اهي هي آهن.

مفاعلتن

متفاعلن

مستفعلن

مٿي ذڪر ڪيل بحر اهڙا آهن جن تي اياز سان گڏ ڪجهہ سينيئر شاعرن لکيو آهي پر تمام گهٽ، نئين ٽهيءَ جي بہ آڱرين تي ڳڻجندڙ شاعرن ان بحر وزن تي لکيو آهي، ڇاڪاڻ تہ ڪجهہ استاد شاعرن ۽ نقادن جو خيال آهي تہ سنڌي ٻوليءَ جو مزاج اهڙو ناهي جو اهڙن ڏکين بحر وزنن تي شاعري ڪري سگهجي، پر ان هوندي بہ سنڌي ٻوليءَ جي ڪجهہ شاعرن اهڙن استادن ۽ نقادن جي اهڙين دعوائن کي پاسي تي رکي انهن بحر وزنن تي نہ صرف لکيو آهي پر ان سان فن توڙي فڪر جي حوالي سان تمام گهڻو نڀايو پڻ آهي. مون کي حيرت ٿي جڏهن سنڌوءَ جي غزلن جو مطالعو ڪندي منهنجي نظر سندن ڪجهہ اهڙن غزلن تي پئي جيڪي ”متفاعلن“ جي بحر وزن تي لکيل آهن. ويچارڻ سان پتو پيو تہ سنڌوءَ جا اهي غزل نہ صرف فني حوالي سان انتهائي سگهارا هئا، اهڙي ڏکئي بحر وزن سان نہ صرف هن سهڻي نموني نڀايو آهي پر ان ۾ خيال جو پوراءُ بہ انتهائي خوبصورت ڪيو اٿس، جنهن مان پتو پوي ٿو تہ هن نہ ٺي ڪا ٽُڪ بندي ڪئي آهي ۽ نہ ئي ڪا ڊڪاڻڪي، هن اهي غزل پنهنجي ذات جي مدد سان سرجيا آهن ۽ سندس ڏانءُ جيڪو ڪيس اردو ادب ۾ ماسٽرس ڪرڻ جي ڪري مليو آهي ۽ ذات جيڪا هن کي ورثي ۾ مليل آهي پوءِ هن ٻنهي کي جيءَ ۾ جاءِ ڏني آهي ۽ لکيو آهي... پنهنجي مطالعي جي ميز کي هميشہ آباد رکيو آهي پڙهيو آهي، اندر ۾ ڪڙهي آهي پنهنجو پاڻ کي پچايوآهي، شاعريءَ کي پنهنجي اندر ۾ سمايو آهي: تڏهن ئي اهڙي بحر وزن تي هن ڪمال جي خيال آرائي ڪري عجب ۾ وجهي ڇڏيو آهي. متفاعلن جي بحر وزن تي لکيل سنڌوءَ جي ڪجهہ غزلن جا ڪجهہ شعر مثال

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

طور هتي ڏيڻ ضروري ٿي سمجهان:

تنهنجي پار ڏي منهنجا پرين چو ڪو پنک ٿي مان اڏان نہ ٿي،
تنهنجي عشق ۾ تنهنجي چاهہ ۾ ڪو پتنگ ٿي چو جلان نہ ٿي.
تون جي دور آن ٿو لڳي مون کي تون اڃان بہ دل جي قريب آن!
تنهنجي ويجهڙو بہ رهي پرين، چو مان خوش ڪڏهن ٿي ڪلان نہ ٿي.

منهنجي نظر ۾ رديف ڪنهن بہ غزل جي سونهن هوندو آهي ۽ غزل ۾ رديف جي نواڻ ۽ ان جو درست استعمال يا ايئن چئجي تہ رديف سان نياءُ غزل جي حسناڪيءَ ۾ واڌارو ڪري ٿو، سنڌوءَ کي پڻ ان ڳالهہ جي خبر آهي ۽ هن نہ صرف عام ۽ مختصر رديف استعمال ڪيا آهن ۽ انهن سان نيايو آهي پر هوءَ نون رديفن جي پڻ متلاشي رهي آهي. ڊگها رديف پڻ استعمال ڪيا اٿس جن جي ڪري سندس غزل ۾ هڪ منفرد ۽ وڻندڙ ردم جنم وٺي ٿو، ان مان ڦٽندڙ موسيقيت پڙهندڙ کي جهومڻ تي مجبور ڪري ٿي ڇڏي:

چو موسم سرد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل،
ڪو دل ۾ درد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل.
مسافر رات آهي ۽ رُلي ٿو روح پيو رڻ ۾،
آوارهہ گرد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل. (سنڌو)

سنڌ ۾ گيت کي جن شاعرن عروج تي آندو انهن مان شيخ اياز، استاد بخاري، مير محمد پيرزادو، ۽ سرمد چانڊيو جا نانءَ سگهارا آهن، پر جڏهن جديد سنڌي گيت جي تاريخ ۾ جهاتي پائبي تہ ڪيترن ئي اهم نالن تي نظر پوي ٿي... اها ڳالهہ تہ پٽري پٽ پيل آهي تہ سنڌي گيت جو جنم هندي گيت مان ٿيو آهي.... ويهين صديءَ جي شروعاتي دور ۾ ڪشنچند بيوس، ڪيئلداس، هري دلگير، هوندراج، شيخ اياز، استاد بخاري، نارائڻ شيام، تنوير عباسي، نياز همايوني، ڪان ٿيندو سنڌي گيت مير محمد پيرزادو، قمر شهباز، شمشيرالحيدري، ۽ سرمد چانڊيو تائين پهچي ۽ پوءِ نئين نسل ڏانهن منتقل ٿيو آهي جنهن جي قطارن ۾ بيٺل سنڌو پيرزادو پڻ پنهنجي حصي جي ڏات ۽ ڏانءُ مانڊي ورتو آهي ۽ گيت لکيا آهن.....

سنڌوءَ جا گيت پڻ سندس شاعرانڊي مزاج جي ترجماني ڪندي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ملن ٿا، توڙي جو نظمن، غزلن ۽ واين جي ڀيٽ ۾ گيتن جو انگ گهڻ اٽس پر پوءِ به انهن گيتن ۾ سنڌوءَ جي شعوري ڪوشش سان گڏ سندس مشاهدي ۽ مطالعي جي وڏو هٿ آهي. سندس گيت ۾ سنڌو پنهنجي دور ۾ ٿيندڙ لقائن سان همڪلاميءَ سان گڏ پنهنجي اندر سان ڳالهائيندي پڻ ملي ٿي...... ڇو ته گيت جو مزاج ئي ڪجهه اهڙو آهي جو هر عورت جو ئي آواز هوندو آهي، سو گيت لکڻ وقت سنڌوءَ به پهرين پنهنجو پاڻ کي سمجهڻ جي ڪوشش ڪئي آهي، پوءِ عورت جي آواز کي سمجهو آهي، ڄاتو آهي، ۽ پوءِ گيتن ۾ ڳاتو آهي جنهن جا سُر ۽ تال اسان کي سنڌوءَ جي گيتن ۾ چڱيءَ طرح ملي سگهن ٿا ۽ اسان سنڌوءَ جي گيتن مان موسيقيت جا مزا ماڻي، احساس ۽ خيالن جي حسنا ڪين جا املهه موتي به پسي سگهون ٿا.....

شاهه جمال تي راڳ هلي پيو.
ڳوٺ پريان ڀلهڙيجي آهي،
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

وائي نج سنڌي صنف آهي ۽ سنڌي شاعريءَ جو تمام وڏو ڪارنامو ليکي وڃي ٿي. عام طورتي وائيءَ کي سنڌي شاعريءَ اندر مقدس حيثيت حاصل آهي.... بيت جيان وائي جو لکڻ به هر سنڌي شاعر لازمي سمجهندو آهي ۽ پاڻ تي بيت ۽ وائيءَ جو حق سمجهي حق ادا ڪرڻ جي ڪوشش ڪندو آهي... سنڌوءَ به وائيءَ لکي ڪلاسيڪل سنڌي شاعريءَ جي حق ادائگي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي آهي .... سندس ڪتاب ۾ واين جو انگ گهٽو آهي، سندس وائي پڙهڻ سان ائين ٿو لڳي ڄڻ سنڌوءَ جي اندر جي اور هجي.... هن پنهنجو پاڻ سان يا شين سان جيڪا همڪلامي ڪئي آهي ان جا پڙاڏا وائي جي صورت اختيار ڪري آڏو آيا هجن.... وائي پنهنجي اندر ۾ نظم وانگر هجي ٿي، هڪ مسلسل نظم.... وائي عام طور تي چند تي آڌاريل هوندي آهي، ڪوڙ سارن شاعرن وائي کي عروض جي ڪنواس تي پڻ چٽيو آهي ۽ اهو تجربو پڻ لاپائتو ثابت ٿيو آهي، ڇو ته عروض جا رنگ وائيءَ کي خوبصورتي ارپن ٿا. ان مان اهو مقصد هر گز نه وٺڻ گهرجي ته ڪو چند تي لکيل وائي عروض تي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لکيل وائيءَ ڪان ڪنهن قدر گهٽ آهي.... نہ.... ان جا پنهنجا رنگ آهن، خوبصورتي آهي، رچاءُ آهي ۽ موسيقيت آهي.... بحرحال وائي ڪي ڪهڙي بہ رنگ ۾ لکجي هن جو پنهنجو هڪ انوکو هڳاءُ آهي جيڪو پاڻ مرادو ڦهلجي ٿو ۽ پاڻمرادو انهن روحن کي وڃي رسي ٿو جيڪي روح اهڙن هڳائن جا متلاشي رهندا آهن....

سنڌو جي وائي ۾ اها ردم ۽ موسيقيت موجود آهي جيڪا وائي لکڻ لاءِ گهربل آهي يا ضروري آهي جنهن جي ڪري سندس وائيءَ ۾ رچاءُ پيدا ٿئي ٿو.....

ٿڌڙي ٿڌڙي هير لڳي پئي
تون آن مون سان گڏ،
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!
پهريون پيار ايئن هوندو آ،
چوري ايئن نہ پڏ،
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!

سنڌوءَ جي واين جا موضوع منفرد آهن، وٽس رومانويت بہ آهي، سماجيات بہ آهي تہ جديد ۽ ڪلاسيڪيت جو سنگم پڻ سندس ٻي شاعريءَ وانگر سندس واين ۾ بہ ملي ٿو. خارجي توڙي داخلي ڪيفيتن جو توازن رکڻ جي ڪوشش ڪئي اٿائين جنهن ۾ هوءَ ڪافي حد تائين ڪامياب بہ ٿي آهي. رومانوي احساسن ۽ داخلي ڪيفيتن سان ٽمٽار سنڌوءَ جي ٻن واين جا هي بند ڏسو ڪيڏا نہ خوبصورت آهن ۽ ڪيڏي نہ رواني آهي انهن جي ورائٽين ۾:

سندوري ٿي سينڌ آ
تارا تارا چڳ،
تون جو آئين سپرين!

يا

سجدا منهنجو ساهہ ۽
من جا وڄنر گهنڊ،
ساڄن تنهنجي لاءِ!

پنهنجي چوڏس سماج ۾ ٿيندڙ واقعن تي پڻ سنڌوءَ جي گهري

نظر آهي، سندس اها نظر واقعن ۽ حالتن جي گهرائيءَ تائين وڃي پهچي ٿي ۽ پوءِ سندس اندر ۾ شاعري چشمن جيان اهڙڪا ڏئي نڪري ٿي جيڪا انهن منظرن، واقعن، حالتن ۾ انهن جي ڪري پيدا ٿيندڙ خوشين ۽ ڏکن جي احساسن سان مالامال هوندي آهي. سنتوءَ جي شاعريءَ ۾ موجود خارجي ڪيفيتون ڪيس هڪ سگهاري ۽ سماجيات تي نظر رکندڙ دانشمندانه ايپروچ جي مالڪ شاعره طور روشناس ڪرائي رهيون آهن:

مور مٺا چڻ ٽر مري ويو،
ٻوڙي ٿي پئي ڊيل،
سانجهيءَ جي هن ويل!

سنتوءَ جي شاعريءَ جو ڳوڙهو جائزو وٺڻ کان پوءِ مان انهيءَ نتيجي تي پهتي آهيان ته شاعري سنتوءَ جي روح مان ڦٽي ٿي، هن وٽ اها ڏات ۽ ڏانءُ آهي جو هوءَ پنهنجي شاعريءَ ۾ موجود ڪومل احساسن وسيلي تتل ريت جهڙن جذبن مٿان ميگها وانگر وسي سارو ماحول مهڪائي ٿي ڇڏي. آخر ۾ سنتوءَ جي هن شعر سان پڄاڻي ڪندي ڪانئس اها اميد ڪيان ٿي ته هن جنهن پنڌ جي شروعات ڪئي آهي ته ڪيس شاعريءَ جا اڃان ڪوڙ سارا سنگ ميل طئه ڪرڻا پوندا ۽ پنهنجي فن ۽ فڪر ۾ اڃان وڌيڪ پختگي آڻي ادب جي افق تي وهائو تاري جيان جرڪڻ جا جتن جاري رکندي.

ڏات منهنجي آ ڪنهن پکيءَ وانگر،
هاڻ اوچي اُڏار چاهيان ٿي.

روبينه ابڙو
15 آگسٽ، 2014
شيخ زيد ڪالوني، لاڙڪاڻو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آس پاس رهندڙ شاعري

پر تنهائي هميشه
منهنجي مزاج جي مند رهي آهي
جنهن ۾ مان
بهار هوندي به
خزان جي پتن جيان
ڇڻندي رهان ٿي........

سنڌو پيرزادي جي ”بي ربط روشني“ رچنا کي پڙهي، ڇئي سگهجي ٿو ته نثري شاعري به، صحيح معنيٰ ۾، انهن ئي کئي آهي، جن صحيح معنيٰ ۾ پابند شاعري کئي آهي. هڪ شاعر/شاعرا لاءِ جڏهن اهو چئون ٿا ته هن کي شاعريءَ ۾ تجربو ڪندو رهڻ گهرجي ته ان مان مراد گهڻي ڀاڱي هيئتي تجربي سان ئي آهي ۽ اهو اصول هر صنف سان لاڳو آهي. پابند شاعريءَ جي مخالفت ڪرڻ وارا ”خيال“ جي اهميت تي زور ڏين ٿا، ان بابت وٽن ٻيو ڪو به دليل نه آهي. جڏهن ته ان خيال جي به هڪ هيئت آهي، جنهن جو آڌار به ”لفظ“ آهن ۽ لفظن جي هڪ هيئت آهي، Format آهي، ترتيب آهي، سٽاءُ آهي، جيڪو به سٽ جي جوڙجڪ ۾ لڪيو آهي، پنهنجي معنيٰ سوڌو. ”سنڌوءَ“ جي ان رچنا جي آخري سٽ جي آخر ۾ جيڪي ٽٻڪا ”.......“ آهن، اهي به ان هيئت جو حصو آهن. ان سان لڳاتار ڇڻندو رهڻ جو تاثر وڌيڪ زوردار ٿئي ٿو. شاعريءَ ۾ ٻيهڪ جي نشانين Punctuations سان اهو تاثر اڀاري سگهجي ٿو، جيڪو لفظ اڀارڻ ۾ اسمرٿ آهن، پر انهن ۾ واهپو به، لفظن وانگي، مهارت مڱن ڪرڻ جڳائي.

شاعريءَ ۾ جنهن ڪيفيت، جذبي يا احساس جو اظهار آهي، ان جي پس منظر ۾ اهو واقعو، حادثو، ڪردار، منظر، ورتاءُ، ڪا ياد آهي. انهيءَ مان ئي ڪو ليئو، ڪو اولڙو، ڪو ڇٽُ ڇٽَ جي ڪينواس تي ڇنڊجي ويندو آهي. ڪنهن سٽ جي روپ ۾، ان سٽ ۾ ئي هيئت پڻ

هَڪِي هوندي آهي، ڪنهن غزل جي، بيت جي، وائيءَ جي، گيت جي، نظم/ آزاد نظم، نثري نظم جي:

پکي پنهنجن پنهنجن آکيرن ڏانهن
اڏري رهيا آهن-
پر!.....
جدائيءَ جي هڪ طويل رات
منهنجي منتظر آهي!!
(جدائيءَ جي طويل رات)

اها (جدائيءَ جي طويل) رات اڃا آئي نہ آهي. پر ان جي اچڻ جو خوف پهرين کان هڪيو آهي. پتو نہ آهي اها رات ان ڪردار جي، يا اهو ڪردار ان رات جي اوسيئڙي ۾ آهي!

Labour Day ۾ جيڪا حقيقت بيان ڪيل آهي، ان کي اسان مان ڪيترن ڏٺو هوندو، پر اسان جي آڏو اها حقيقت "سنڌوءَ" آندي آهي. مون پاڻ بہ انهيءَ "پورهيتن جي ڏينهن" تي عورت پورهيتن کي رستن تي پٿر ڪٽيندي ڏٺو آهي تنهڻ ۾! ڪجهہ ڪردار "سنڌو" کان وڇڙي بہ نٿا وڇڙن، انهن سان گهاريل گهڙين جون ساروڻيون هن کان ڪڏهن نہ ٿيون وسرن، اهڙن ڪردارن ۾ هڪ "ڏاڏيءَ" جو ڪردار بہ آهي:

اها ڏاڏي
مان جنهن جي ڪچ تي ويهي
سڄو ويڙهو پئي گهميس
جڏهن هُن ڳوٺ پنهنجي مان
ڇڄيءَ ڏار ٿيس آئون
ڪشادي ڪچ ڏاڏيءَ جي
هميشہ لاءِ جدا ٿي وئي! (اداسي)

"سنڌو" پنهنجي ڳوٺ، ڳوٺ واري گهر، ڳوٺ جي منظرن ۽ ماڻهن کي وساري نہ سگهي آهي. "ڏاڏيءَ" کي هن هڪ ٻئي نظم ۾ بہ جيوت رکيو آهي:

ان ڳوٺ ۾ هڪ اسان جو گهر هو
جنهن کي هڪ وڏو اڱڻ هو

جنهن کي روز صبح ساجهر جو
اسان جي ڏاڏي ايئن ميڙيندي هئي
ڄڻ هوءَ ان گهر جا سڀ ڏک ٻه
ميڙي ڪڍي ڇڏيندي هجي!(وڏو اگڻ)

”اڄ تنهنجو چاليهو آهي“ رچنا ”ماءُ“ جي سار جي تار سان اڻيل آهي.

”سنڌو“ وائي، گيت، غزل، نظم، نثري شاعريءَ جي صنفن تي لکيو آهي،هتي سندس هڪ مختصر نظم ڏيان ٿو:

ڪا رات رُسي وئي آ
ڪا بات رسي وئي آ
ڄڻ ڏات رسي وئي آ
تون ئي نہ رُسيو آن پر
مون ڪان تہ پرين منهنجي
ڄڻ ذات رُسي وئي آ. (روسامو)

”سنڌو“ جي شاعريءَ ۾ سانوريون سانجهيون، جدائيءَ جون ڏکيون راتيون، تپندڙ پيهريون، پيلن پنن جيان ڇڻندڙ پل، پهر، رٺل رُتون، مُنل مندون، دوريون، مجبوريون-آهن. انهن موضوعن کي هُن تنهائيءَ، اداسيءَ ۽ ياد/سار جي تاجي پيٽي تي اُڻيو آهي:

*ياد ڪا وسندي رهي ٿي
*ڪنهن ياد جا ستارا
روشن رهن ٿا سارا
*اداسي هيءَ سکي منهنجي
ڪا نندپڻ جي سهيلي آ
*هي ڪنهن جي ياد سان ٿي ويا گلن جا رنگ سڀ گهرا
۽ ڪنهن جي ياد سان هيءَ شام ٿي وئي چمپئي آهي

اهو غزل جو شعر آهي ۽ ”سنڌو“ جي غزل جي پنهنجي روپ ريکا آهي:

ظاهري خوش پئي لڳان ليڪن
منهنجي اندر۾ بيقراري آ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شاعريءَ ۾ هر صنف جي تخليقي سطح تي هڪ اهميت آهي ۽ ان جون خاص گهرجون آهن، جن جو پورائو لازمي آهي، پوءِ اها غزل جي صنف هجي يا نثري شاعريءَ جي ۽ جيئن تہ خيال کي لفظن ۽ هيئت ۾ ئي اظهارجي ٿو، ان ڪري ٻوليءَ جي وسيع ڄاڻ هئڻ ۽ هيئت کي مهارت سان ڪتب آڻڻ بہ ضروري آهي:

ڪهڙي آهي هوا هلي جو، اڄ
ڪا گهٽي، ياد ڪا دري آئي
پنهنجو ماضي پٺي وساريو مون
سارَ تنهنجي ٻري ٻري آئي

ان غزل جي مطلع ۽ ٽن شعرن ۾ ياد/سار جو ذڪر آهي.

"سنتوءَ" اردو ادب ۾ ايم اي ڪئي آهي. ان ڪري هن جو اردو شاعريءَ جو مطالعو بہ ٺيڪ ٺاڪ آهي ۽ هوءَ سنڌيءَ سان گڏ اردوءَ ۾ پڻ شاعري ڪري ٿي. سنڌي، اردو يا ٻين ٻولين جي شاعريءَ جو مطالعو سٺي ڳالهہ آهي. انهن جي سٺين ڳالهين کان متاثر بہ ٿي سگهجي ٿو. ان ڏس ۾ لفظ بہ کڻي سگهجن ٿا، ٻين ٻولين جا، پر انهن کي ڪتب آڻڻ لاءِ سنڌي ٻوليءَ جي سياءَ کي اهميت ڏيڻي پوندي. عروضي صنفون بہ ٻاهران آيل آهن، جن ۾ غزل بہ آهي:

اکين جو ٺار هئي، روح جو قرار هئي
سا چوکري تہ فقط، پيار، پيار، پيار هئي
مان تو سان جا بہ گهڙي گڏ رهي سگهي آهيان
حسين خيال هئي، خواب هئي، خمار هئي

اهو غزل شوڪت پيرزاديءَ (رحمت جي وڏي ڀيڻ) کي ارپيل آهي، جيڪا جوانيءَ ۾ وڇڙي وئي! "سنتوءَ" جو پيءُ ستار، سهرو مير محمد ۽ سندس پيتار رحمت ادب ۽ شاعريءَ سان واڳيل آهن. ان ڪري "سنتوءَ" کي تربيت لاءِ علمي ادبي ماحول مليو آهي، پر "سنتو" هڪ الڳ ڏڳ ورتو آهي ۽ پنهنجي منفرد لهجي سان ان تي وڌي بہ رهي آهي:

اسان جي زندگي تہ بس اوهان جي آس پاس آ
اسان جي هر خوشي تہ بس اوهان جي آس پاس آ
اوهان نہ آهيو اگر تہ ساز سڀ ٽٽا وڃن

اسان جي راڳڻي تہ بس اوهان جي آس پاس آ

هڪ رچنا ڪار ڪي، هڪ آرٽسٽ ڪي هڪ شاعره ڪي رچڻ مهل پنهنجي سمورين صلاحيتن ڪي ڪتب آڻڻو پوندو آهي. ان ڏس ۾ ”سنڌو“ جو نظم ”هي سال پيي هليو ويو“ ثبوت طور پيش ڪري سگهجي ٿو:

هوءَ زندگي حقيقت
يا خواب وانگيان آ
هوءَ دور ڪيرَ ڏارا
ڪنهن پار ڏي وڃي ٿي
جو مون ڏٺو نہ آهي.

ان نظم ۾ احساسن ڪي ڏاڍي نفاست سان سِٽن ۾ پوئيو ويو آهي:

۽ خواب جي اکين مان
جڻ رات آهہ هاريل

نظم جي هنن سِٽن جي نثر ۾ وياڪاڻ ڪرڻ سان اُنهن جي سُونهن ڪي ڇيهو رسندو! انهن ۾ حياتيءَ ۽ وقت ڪي ”سنڌو“ هيئن Concieve ڪيو آهي:

هيءَ مختصر حياتي
جڻ ڪو حَسين وڻ آ
۽ وقت ڪو پکيڙو
ڪو ڪاٺ جو ڪُٽيئڙو
پَل پَل ٺُڪي رهيو آ!

ڪاٺ ڪُٽي جو وڻ ڪي ٺُڪڻ جو آواز اسين ٻُڌون ٿا. پر وقت جي ”ڪاٺ ڪُٽيئڙي“ جو آواز اسين نہ ٿا سُڻون- شاعره سُٺي ٿي ۽ اُن ڪي لفظن ۾ بہ اظهاري ٿي ڇڏي! ايئن اها وارتا وسهع ٿئي ٿي ۽ هر دل جي ترجمان بڻجي ٿي وڃي:

هر سال وانگيان ئي
هي سال پيي هليو ويو
ڪا سارَ ساهِمي آ

اُداسي

بس درد دائمي آ
بس درد دائمي آ!!

سارَ جي ساهميءَ ۾ درد جو پُڙ ئي ڳرو آهي... ۽ درد ئي شاعريءَ جي وڻ جو ٻجُ آهي... ۽ ٻجُ جيترو نِجُ هوندو، زمين جيتري ڀلي ۽ ڀاڻيتي هوندي، وڻ اوترو ئي ڇَتو وارو ٿيندو، جيڪو اسان کي ڦَل، ڦُل ۽ ڇانوَ ڏيندو. لوڪ کي کهڙي سُڌ تہ اهو ٻجُ دل ڌرتيءَ ۾ پوکيو ويندو آهي ۽ ڦوٽهڙي کان سَلي ۽ سَلي کان وڻ ٿيڻ تائين، اُن کي لڙڪن جي مينهن ۽ ڏڌن ساهن جي هوائن سان ئي تاتيو ويندو آهي! "سنڌوءَ" جي شاعري پڙهندي لڳو تہ هوءَ بہ انهن مرحلن مان اُڪري رهي آهي ۽ هن اٿاهہ وقت جي وهڪري مان، ڪجهہ موتي هٿ ڪري، لفظن جي روپ ۾ اسان جي آڏو پيش ڪري رهي آهي:

اسان جي شاعري تہ بس اوهان جي آس پاس آ!

اسين اُن شاعريءَ جي ڪيترو آس پاس آهيون؟ اسان وٽ انهن موتين جو، لفظن جو، احساسن جو ڪهڙو مُلهہ آهي؟ انهن سوالن جا جواب اسان کي ئي ڏيڻا آهن، پنهنجو پاڻ کي! شاعر/شاعرا کي تہ اڳتي وڌي ويڄڻو آهي- ٻيءَ تخليق ڏانهن- نِت نئين تخليق ڏانهن! هڪ نئين منظر ڏانهن! هڪ نئين درد ڏانهن!

سامهون نِم جو وڻ
بهار جي مُند ۾
وڏيڪ سائو ٿو لڳي
پر آڳر ۾ پيل
صرف هڪڙي ڪُرسي
مون کي ماري ٿي وجهي!
(بهار جي مند)

امداد حسيني
ڪراچي، سنڌ
20 آڪٽوبر 2017ع

پنهنجي پاران:

ايراني شاعرا ”شهناز عالمي“ جو هڪ نظم آهي ”جادو جي پيتي“ نظم جون ڪجھ سٽون ڏيان ٿي:

مان پاڻ سان گڏ ڪئين
هڪ جادوءَ جي پيتي،
ڏاڍي هلڪي ۽ نازڪ-
ٻارن جا ٻہ ننڍي وڳا،
اڇي جارجٽ جو هڪ وڳو،
پنهنجي ماءُ جي هڪ
پراڻي ڌنڌلي تصوير،
جنهن ۾ هن ڪي مٽي تي
رومال ٻڌل آهي......
هاڻي تہ عمر گذري وئي.
مان هن جادوءَ جي پيتيءَ مان
جيڪو ڪجھ چاهيان
ڪڍي سگهان ٿي،
اصفهان جا حيران ڪندڙ بهارَ،
شيراز جي رنگين خزان،
نارنگين سان جهڄيل
وطن جي خوشبوءِ......
جڏهن مان پنهنجي وصيت لکندس
مان چوندس تہ
”منهنجي جادوءَ جي پيتي
مون سان گڏ قبر ۾ رکي ڇڏجو.“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مان جڏهن پنهنجو ننڍپڻ ياد ڪندي آهيان تہ مون کي هڪ سفر چٽو ياد ايندو آهي، جيڪو مون پنهنجي ڳوٺ ٻلهڙيجيءَ کان ڪراچي شهر ڏانهن ڪيو هو...

ريل گاڏيءَ جو خاص ماحول، منهنجي ماءُ ۽ ننڍو ڀاءُ ۽ اُهو ڏک جيڪو ڳوٺ کي هميشہ لاءِ ڇڏڻ جو هو... مون سان گڏ هئا. مان تمام ننڍي هيس پر مان بہ شايد ايراني شاعرا شهناز عالميءَ وانگر يادن جي هڪ جادوئي پيتي، ڳوٺ مان هلڻ وقت پاڻ سان گڏ کڻين هئي. ڪراچيءَ جي پُرهجوم زندگيءَ ۾ مان اڪيلائيءَ ۾ اڪثر اُها جادوئي پيتي کولي، وري پاڻ کي پنهنجي ڳوٺ جي گهٽين ۾ ڪيڏندي محسوس ڪندي هئس. منهنجا ڳوٺ تي سڀ نظر ان خاص ڪيفيت ۾ لکيل آهن. ننڍپڻ کان پوءِ جوانيءَ جو بہ سڄو دور تہ ڪراچيءَ ۾ گذريو ۽ اڄ ڏينهن تائين ڪراچيءَ ۾ ئي رهائش آهي پر ڳوٺ سان تعلق ۽ واسطو جيئن جو تيئن اڄ تائين برقرار آهي.

مون کي شعور آيو تہ مان پنهنجي پاڻ کي پنهنجي ڏاڏيءَ جي ڪچ ۾ ڏٺو، جنهن وڏي لاڏ ڪوڏ سان مون کي پاليو. مان تقريبن ٽن ورهين جي مس هيس تہ اسان ڪراچيءَ هليا آياسي پر ڳوٺ سان تعلق ۽ واسطو برقرار رهيو، جنهن جو سبب منهنجو ڏاڏو ۽ ڏاڏي هئا. خاص طور تي منهنجي ڏاڏيءَ جي تہ عيد ئي نہ ٿيندي هئي، جيستائين اسان ڳوٺ نہ اچون. شادين مرادين، فوتگين ۽ اسڪول جي موڪلن ۾ اسان اڪثر ڳوٺ ويندا هئاسين ۽ ڳوٺ مان جڏهن بہ مان ڪراچي ايندي هيس تہ ڳوٺ ۽ پنهنجي ڏاڏيءَ کي ياد ڪري ڏاڍو روئندي هيس. ابتدا ۾ تہ منهنجو بابا ۽ امان کي لڳندو هو تہ هي ڇوڪري ڪراچيءَ ۾ رهي نہ سگهندي ۽ بابا کي شوق هوندو هو تہ منهنجي ڌيءُ اعليٰ تعليم حاصل ڪري. پر پوءِ آهستي آهستي مان ڪراچيءَ جي ماحول ۾ رهڻ جي عادي ٿي ويس.

منهنجي سڄي تعليم ڪراچيءَ ۾ ٿي. اسان ڪورنگيءَ ۾ رهندا هئاسون. اتي جو سٺو پرائيويٽ انگلش ميڊيم اسڪول هو "نيو ميٿڊ هاءِ اسڪول" جنهن ۾ مان نائين درجي تائين تعليم حاصل ڪئي. اسڪول Co-Education هيو، يعني ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون گڏ پڙهندا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هئاسون، مان اسڪول ۾ سُٺي شاگردياڻي هيس. جماعت ۾ پهرين يا ٻي پوزيشن هوندي هئي. اسڪول جا دوست اڄ ڏينهن تائين منهنجا دوست آهن. جن ۾ ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون ٻئي شامل آهن، پر منهنجي سڀ کان وڌيڪ دوستي مدثرا سان هوندي هئي. اسان هُن کي پيار سان ”مُون“ سڏيندا هئاسون. اسان اسڪول کان علاوه هڪ ٻئي جي گهر به ايندا ويندا هئاسي. مان ۽ مدثرا ادبي ڪتاب ڪهاڻيون ۽ خاص طور تي شاعري اسڪول جي زماني کان ئي پڙهڻ شروع ڪئي هئي. جڏهن اسان ستينءَ جماعت جون شاگردياڻيون هئاسون. اسان ساحر لڌيانوي، احمد فراز، امجد اسلام امجد ۽ پوءِ پروين شاڪر ۽ فيض به پڙهندا هئاسون. ڪتاب اڪثر مان ئي اسڪول ڪٺي ويندي هيس (بابا جي لائبريريءَ مان) اشتياق احمد جا وڏا وڏا جاسوسي ناول به مون اسڪول لائيف دوران ڏاڍا پڙهيا. ٻارن جو رسالو ”همدرد“ هر مهيني پڙهندا هئاسون. پوءِ اسڪول لائيف دوران ئي مان ۽ مدثرا گڏ شاعري به ڪرڻ شروع ڪئي. اسان نظم لکي ايندا هئاسون ۽ هڪ ٻئي کي ٻڌائيندا هئاسون. شروع شروع ۾ گهر وارن کان پنهنجي شاعري لڪائيندا هئاسون ۽ مان ته پنهنجي ڊائريءَ ۾ پنهنجي نظمن تي پنهنجو نالو به نه لکندي هيس، بس مدثرا کي ٻڌائيدي هيم. هوءَ ڏاڍو خوش ٿيندي هئي. مون کي ”مُون“ ايڏي پنهنجائپ ۽ پيار ڏنو جو پوءِ موڪلون ٿينديون هيون ته دل چوندي هئي ته جلد ختم ٿين ته جيئن هن سان ملان. هن جي ڊائري مون وٽ هوندي هئي ۽ هُوءَ چوندي هئي ته منهنجا سڀ نظم تنهنجا آهن.

هوءَ شيعا فرقي سان تعلق رکندي هئي ۽ ڪورنگيءَ ۾ رهائش دوران اسان رهندا به شيعن جي پاڙي ۾ هئاسون. امام بارگاهه منهنجي گهر جي صفا سامهون هوندي هئي. ان ئي مولوي صاحب کان مون قرآن پاڪ به پڙهيو ۽ ان جي ڌيءَ شاهدا ۽ پاڙي جي ٻي ڇوڪري فرحين جنهن کي زوبي چوندا هئاسون، انهن سان منهنجي دوستي تمام گهاٽي هوندي هئي، جيڪا اڄ ڏينهن تائين برقرار آهي. مان امام بارگاهه ۾ قرآن پاڪ پڙهيو. محرم ۾ مان مجلسن ۾ به شريڪ ٿيندي هيس ۽ نوحا به پڙهندي هيس. مون کي اڄ ڏينهن تائين ڪورنگيءَ جا ماڻهو شيعا سمجهندا آهن. مدثرا جي شادي جلد ٿي وئي، پوءِ منهنجي شادي ٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رحمت جي سرڪاري نوڪريءَ جي ڪري مان حيدرآباد ۾ پوءِ سڪرنڊ رهيس. مان شاديءَ ڪان پوءِ رحمت سان گڏ "مُون" سان ملڻ به ويس پر ان ملاقات ڪانپوءِ وري نه ملي سگهياسين. مدثرا گهر تبديل ڪري ڇڏيو ۽ منهنجي فون به وڃائجي وئي، جنهن ۾ سندس نمبر ۽ نئين گهر جي ايڊريس هئي. مان ڏاڍي ڪوشش ڪئي ته هن جي ايڊريس ملي سگهي پر ڪراچي هڪ اهڙو سمنڊ آهي جنهن ۾ ڪيترين ئي پيارين ساهيڙين به جي هڪ پيرو پُلجي وڃن ته وري ملي نه سگهنديون آهن. مدثرا اڪثر مون کي ياد ايندي آهي. دُعا ڪندي آهيان ته هوءَ مون کي جلد ملي منهنجي ڪتاب ڇپجڻ جي خوشي جيتري مدثرا کي ٿيندي ايتري شايد ئي ڪنهن کي ٿئي............ "مُون" جي ڊائري خبر ناهي ڪيڏانهن وئي، الائي اسان جي لڏ پلاڻ ۾ ڪٿي گر ٿي وئي يا مان اها ڪيس واپس ڏئي آيس....... بهرحال جيئن روبينا ابڙو هن ڪتاب جي مهاڳ ۾ لکيو آهي ته شعرائن سان تمام گهڻا مسئلا آهن، ڪيترا ئي اڻ ڇپيل ڪتاب هن شهر جي نمڪين گهميل هوائن ۾ اڏامي ويا، ڪيترائي لُڙڪ سمنڊ جي ڪاري پاڻيءَ جو بي رحم حصو بڻجي ويا، ڪيترين ئي ڪهاڻيون ڪبٽ جي خانن ۾ پئي پئي ختم ٿي ويون ۽ ڪيترائي خط چُلهه ۾ سڙي خاڪ بڻجي ويا...........

پوءِ ڏهين جماعت مان گلشن اقبال جي تمام سٺي اسڪول "عثمانيه پبلڪ اسڪول" مان مڪمل ڪئي. مان انٽر خاتون پاڪستان ڪاليج ڪراچيءَ مان ڪئي ۽ بي اي ۽ اردو ادب ۾ ايم اي ڪراچي يونيورسٽيءَ مان ڪئي. اردو ادب ۾ ايم اي ڪرڻ دوران ئي مون اردوءَ جا ڪلاسيڪل شاعر خواجه مير درد، مير تقي مير، آتش، ناسخ، مومن خان مومن وغيره پڙهيا پر غالب مون کي تمام گهڻو متاثر ڪيو. پوءِ واندڪائيءَ ۾ مان ڊڪشنري رکي ويهي غالب جو مطالعو ڪندي هيس. هاڻ به دل چوندي آهي ته ڪاش زندگيءَ ۾ ايتري فراغت ملي ته مان غالب جو مڪمل مطالعو ڪري سگهان.

امرتا پريتم جي ناولن ۾ ايڪ ٿي انيتا، مون کي تمام گهڻو وڻيو. پوءِ امرتا جا جيترا به ڪتاب (ناول ۽ ڪهاڻيون) مون کي مليا مون پڙهيا آهن. قرت العين حيدر منهنجي پسنديده ناول نگار آهي، جنهن جا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مون تقريبن سڀ ناول پڙهيا آهن، ”آخرِ شب کي هم سفر“ ۽ ”ميري ڀي صنم خاني“ مون کي تمام گهڻو پسند آهن، جيڪي مون وري وري پڙهيا آهن. سنڌي اديبن ۾ شيخ اياز کان پوءِ امرجليل جون مان ڪهاڻيون تمام گهڻيون پڙهيون آهن، سندس ڪهاڻي ”ٽيون وجود“ مون کان وسرندي ئي ناهي. مون ٻيا به ڪيترائي ناول ۽ اڄ جي دور جون سنڌي ڪهاڻيون پڙهيون آهن. اڄ جي دور جي جديد سنڌي شاعري جيڪا امداد حسينيءَ کان احمد سولنگي، حسن درس تائين ۽ حسن درس کان اڄ جي ٻين جديد سنڌي شاعرن تائين سڀني شاعرن جو ڪلام منهنجي مطالعي هيٺ رهيو آهي.

اڄ ڪلهه مان پائلو ڪوهلو جا ناول به پڙهيا آهن، دي ڪيمسٽ ، الظاهر، ويرونيڪا ڊسائيڊيڊ ٽو ڊاءِ، بريڊا، اليون منٽس، شيطان اور لڙڪي ۽ ٻيا ڪوڙ سارا ناول مون پڙهيا آهن، جن مون کي تمام گهڻو متاثر ڪيو آهي. پائلو ڪوهلو هن وقت دنيا جو بيسٽ سيلر ليکڪ آهي. جنهن جون لکڻيون اسان کي ٻڌائن ٿيون ته دنيا ۾ اڄ ڪلهه ماڻهو ڪهڙو ادب پسند ڪن ٿا.

ايم اي کان پوءِ مون پي ايڇ ڊيءَ ۾ داخلا ورتي، جنهن لاءِ مان پهريون پنهنجي استاد ڊاڪٽر يونس حسنيءَ کي چيو، جنهن مون کي ڊاڪٽر اسلم فرخيءَ ڏانهن موڪليو. پهرين ملاقات ۾ ئي ڊاڪٽر اسلم فرخي انتهائي محبت ۽ شفقت سان مليو. هُو شيخ اياز جو دوست هيو ۽ مان به پي ايڇ ڊي شيخ اياز تي ڪرڻ پئي چاهيان، سر اسلم فرخيءَ منهنجي داخلا وفاقي اردو يونيورسٽيءَ ۾ ڪرائي ۽ پاڻ منهنجو ٽيچر مقرر ٿيو. ايئن مون ڪم شروع ڪيو، منهنجي پي ايڇ ڊيءَ جو عنوان هو ” شيخ اياز جي لکڻين ۾ اردو ادب جو تحقيقي ۽ تنقيدي مطالعو“.
پوءِ منهنجي شادي ٿي وئي ۽ مان گهريلو حالتن جي ڪري پي ايڇ ڊي مڪمل نه ڪري سگهيس، پر منهنجي هاڻي ڪوشش آهي ته مان ٻيهر پي ايڇ ڊيءَ ۾ داخلا وٺان. سر اسلم فرخيءَ وٽ هر آچر جو صبح جو ڏهين وڳي اسان پي ايڇ ڊيءَ جا شاگرد ايندا هئاسون. ڊاڪٽر فاطمه حسن به انهن ڏينهن ۾ ڊاڪٽر صاحب وٽ پي ايڇ ڊي پئي ڪري ۽ اها به اتي ايندي هئي. ڊاڪٽر اسلم فرخيءَ جي گهر اچڻ وڃڻ ڪري انهن سيني

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اديبن سان منهنجي دوستي ٿي وئي جيڪي سندس گهر ايندا هئا. ڊاڪٽر فاطمہ حسن سان مان اڪثر اردو اديبن جي پروگرامن ۾ بہ ايندي ويندي هيس. جن مون کي تمام گهڻي عزت ۽ پيار ڏنو. انهن اردو اديبن ۾ سر سحر انصاري منهنجو يونيورسٽيءَ ۾ بہ ٽيچر هئو ۽ بابا جي دوست هجڻ ڪري اسان جي گهر بہ مون کي پڙهائڻ ايندو هو، ان سان اڄ ڏينهن تائين ساڳيا تعلقات آهن، اڄ مان پنهنجي اردو شاعريءَ ۾ ڪائن اصلاح وٺندي رهندي آهيان.

مون کي 2014 ۾ پنهنجي ڳوٺ ويجهو موهن جو دڙو هاءِ اسڪول ۾، هاءِ اسڪول ٽيچرجي سرڪاري نوڪري ملي وئي، جنهن جي ڪري مان ۽ منهنجو پٽ سونو هاڻ ساڳي ڳوٺ ۾ ئي رهندا آهيون، جنهن ڳوٺ ۾ منهنجي ڏاڏي تہ هاڻي ناهي رهي، مگر ڪيترين ئي يادون سلامت آهن.

رحمت ميگزين جي ڪري ڪراچيءَ ۾ رهندو آهي پر گهڻو وقت اسان سان ڳوٺ بہ رهندو آهي. منهنجي زندگيءَ جو خوشگوار، خوبصورت ۽ يادگار لمحو اهو هو، جڏهن مون کي سونو ڄائو. ايڏو ننڍڙو، نازڪ ۽ خوبصورت پُٽ جنهن جو مون تصور ئي نہ ڪيو هو. الله جي مهربانيءَ سان مون کي مليو تہ ان وقت خوشيءَ جو هڪ عجيب احساس ٿيو، سونو تي چنيءَ جو نالو هن جي ڏاڏي مير محمد پيرزادي غلام محمد پيرزادو رکيو آهي. پر اسان پيار مان هن کي سونو چوندا آهيون. سونو منهنجي لاءِ الله جي هڪ نعمت ۽ رحمت آهي، جنهن کي ڏسي مان جيئندي آهيان. هو تمام ذهين ۽ حساس ٻار آهي. هاڻ تہ ماشاءَ الله ڏهن سالن جو آهي پر ننڍڙو هوندو هو تہ بہ مون کي گهڻو سمجهندو هو. هاڻ تہ هو مون سان دوستن وانگيان هوندو آهي. سونو کي ڏاڏاڻن ۽ ناناڻن جو تمام گهڻو پيار حاصل آهي، هو اسان جو سڪيلڌو ٻار آهي. هُن جي انگريزي تمام سُٺي آهي ۽ هاڻ تہ ننڍا ننڍا نظم ۽ شارٽ اسٽوريز بہ انگريزيءَ ۾ لکڻ شروع ڪيا اٿئين.

سونوءَ کي موهن جو دڙو جي تهذيب ۽ رهڻي ڪهڻي ۽ تاريخ سان دلچسپي آهي، هو انگريزيءَ ۾ موهن جو دڙو تي ڇپيل ڪتاب پڙهندو آهي ۽ مون کان اڪثر پڇندو آهي تہ امي موهن جو دڙو ڪيئن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تباهہ ٿيو ۽ هن جي ٻولي چو ٽتا سمجهي سگهون وغيره وغيره. مان خدا جا لک لک شڪر ادا ڪندي آهيان تہ هُن مون کي سونو جهڙو خوبصورت ۽ ذهين پٽ عطا ڪيو.

مان پنهنجي ماءُ سان گهڻي Attached رهيس، جڏهن امان تمام گهڻي بيمار هئي ۽ منهنجي شادي ٿي مان سڪرنڊ رهندي هيس تہ مان امان جي طبيعت پڇڻ لاءِ ڪراچي آيس. مون کي امان چيو تہ توسان گهڻيون دل جون ڳالهيون ڪرڻيون آهن پر اگر زندگي رهي تہ ڪنداسي.... مان موٽي سڪرنڊ آيس ۽ ٻئي ڏينهن تي منهنجي امان جي فوتگي ٿي وئي ۽ هُن کي مون سان جيڪي ڳالهيون ڪرڻيون هيون سي هُن جي دل ۾ ئي رهجي ويون، هوءَ مون کي اهڙو درد ڏئي وئي، جيڪو شاعري بڻجي منهنجي دل مان ڦٽي نڪتو....

ماءُ جي وڇوڙي جو درد هر ڪوئي سهندو آهي پر منهنجي ماءُ زندگيءَ ۾ جيڪي ڏک ڏٺا، انهن مون کي خوش رهندي ۽ خوشحال زندگي گذاريندي بہ خوش رهڻ نہ ڏنو آهي، ”اداسي“ بہ ان ڏُکَ جو هڪ پڙلاءُ آهي....

مون ننڍپڻ کان ئي هڪ علمي ۽ ادبي ماحول پنهنجي گهر ۾ ڏٺو. بابا جا ڪتاب تمام گهڻا هوندا هئا. ٻيو بابا کي ميوزڪ سان بہ دلچسپي هوندي هئي. هو سنا Tap Records وٺي ايندو هو، جنهن ۾ جگجيت چترا ۽ لتا جا گانا ٻڌندو هو. اسان وٽ هميشہ هڪ سُٺو ريڊيو پڻ هوندو هو، منهنجي ماءُ ريڊيو تي سنڌي ڪلام ۽ خبرون ٻڌندي هئي. ايئن علمي ادبي گهر ۾ منهنجي سچي پرورش ٿي. بابا مون کي سيکاريو تہ مان هڪ انسان ۽ آزاد انسان آهيان. هڪ ڇوڪري سمجهي هن ڪڏهن بہ منهنجي پرورش نہ ڪئي، ڇو تہ هو عورت ۽ مرد ۾ فرق ڪرڻ جو قائل نہ آهي.

شاعري مون کي ورثي ۾ ملي، منهنجو ڏاڏو بہ شاعر هو تہ منهنجو نانو بہ شاعر هو. منهنجي ناني ۽ رحمت جي ڏاڏي رحمت الله پيرزادو (جنهن جو نالو رحمت تي رکيل آهي) جو هڪ ڪتاب ڇپيل آهي، هي شاعري جو ڪتاب قصائد پاڪ آهن، جيڪي هن پنهنجي مرشد جي شان ۽ عشق ۾ لکيا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مان پنهنجي زندگيءَ ۾ جن ماڻهن کان متاثر آهيان، انهن ۾ انور پيرزادو سرِ فهرست آهي، ايڏو خوبصورت، ذهين ۽ بااخلاق ماڻهو مان پنهنجي زندگيءَ ۾ ٻيو ڪو به ناهي ڏٺو. سندس اوچتي وڇوڙي کي ذهن ۽ دل اڃا تائين قبول نہ ڪري سگهي آهي.

شاعريءَ ۾ منهنجو پهريون استاد تہ منهنجو بابا ستار پيرزادو ئي آهي، پر شاديءَ کان پوءِ رحمت منهنجي تمام گهڻي حوصلا افزائي ڪئي، رحمت منهنجي زندگيءَ ۾ منهنجي پنهنجي خواهش ۽ منهنجي ماءُ جي خواهش جي ڪري آيو. رحمت سان منهنجي شادي منهنجي ماءُ جي وڏي خواهش هئي. جو تہ رحمت هن جي اڪيلي ڀاءُ مير محمد پيرزادو جو وڏو پٽ هو ۽ رحمت تي هُن جي پيءُ جو نالو بہ هو. رحمت زندگيءَ جي رڻ ۾ منهنجي لاءِ هڪ چانورو آهي. رحمت منهنجو سٺو دوست پڻ آهي. مان پنهنجو ڏک، سک ۽ Feelings هن سان Share ڪندي آهيان تہ محسوس ڪندي آهيان تہ هو مون کي مون کان وڌيڪ سڃاڻندو آهي.

چوڻي آهي تہ هڪ ڪامياب مرد جي پويان هڪ عورت هوندي آهي، پر منهنجي هر ڪاميابيءَ جي پٺيان هڪ ئي مرد آهي ۽ اهو رحمت پيرزادو آهي. مان پاڻ کي خوش قسمت سمجهندي آهيان تہ رحمت منهنجي زندگيءَ ۾ شامل آهي.

منهنجي زندگيءَ ۾ هڪ وڏي تبديلي تڏهن آئي، جڏهن 2014 ۾ مون کي JST Teaching جي نوڪري پنهجي ڳوٺ جي اسڪول موهن جو دڙو هاءِ اسڪول ۾ ملي ۽ هاڻي نوڪري جي ڪري مان ٽن سالن کان پنهنجي ڳوٺ ۾ رهان ٿي.

ڳوٺ جيڪو شروع کان ئي منهنجي شاعريءَ جو استعارو رهيو آهي. هاڻ هن ڳوٺ جا خوبصورت صبح ۽ حسين شامون، سڀ خوبصورت نظارا، موهن جي دڙي جي خاموشي، سارين، پلي، ڦوٽن، ٻيرن ۽ سرنهن جي پوک ۽ ان جي خوشبو منهنجي شاعريءَ جو حصو آهن. ايئن ئي هتي جي ماڻهن جا سڀ ڏک، سور ۽ تڪليفون بہ منهنجي دل ۽ روح کي زخمي ڪري منهنجي شاعريءَ جو حصو بڻجن ٿيون.

شاعري کي مون هميشہ پنهنجي زندگيءَ جو اهو حصو سمجهيو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي، جنهن ڪانسواءِ زندگي مون لاءِ بي معنيٰ آهي. مون لاءِ شاعري هڪ خودڪلامي آهي، پنهنجي جذبن، خيالن، احساسن ۽ سوچن کي لفظن جو روپ ڏئي جڏهن ڪاغذ تي لکندي آهيان ته دل جو بار ايئن هلڪو ٿي ويندو آهي، جيئن ماڻهوءَ ڪنهن ويجهي دوست سان پنهنجي دل جو حال اوري هلڪو ڦلڪو محسوس ڪندو آهي. جڏهن پکي منهنجي اڱڻ ۾ لهي ايندا آهن، شام جا رنگ گهرا ٿيندا آهن يا جڏهن سياري ۾ ڪوهيڙو هر منظر کي ڍڪڻ لاءِ چڙهي ايندو آهي، جڏهن مهين جي خاموشيءَ ۾ ڪنهن بين جو آواز ايندو آهي، يا جڏهن ڪوئي ٻڪرار چوڪرو سرد سياري ۾ ٻڪريون ڪاهي جهنگ ڏي ويندو نظر ايندو آهي ته منهنجي دل مان نظم ڦٽي نڪرندا آهن، جيڪي منهنجي روح کي سيراب ڪري ڇڏيندا آهن، پر فيض چوائي ته:

اڪ ڪڙا درد ڪه جو گيت مين ڍلتا هي نهين
دل ڪي ويران شگافون سي نڪلتا هي نهين

مون کي به ايئن ئي محسوس ٿيندو آهي ته دل جي ويراني ۽ اداسيءَ کي اڃا تائين به لفظن جو لباس نه پهرائي سگهي آهيان.

”اداسي“ ۾ منهنجي زندگيءَ جا مختلف رنگ آهن، مان ڇا سوچيو، ڇا محسوس ڪيو، منهنجا ڏک، سور ۽ منهنجي محبت جا سڀ رنگ هن ڪتاب ۾ موجود آهن. مون کي انتظار رهندو ته پڙهڻ وارن کي هي ڪتاب ڪيترو ٿو متاثر ڪري پر جيڪڏهن هن ڪتاب ۾ موجود منهنجو هڪ شعر به ڪنهن جي دل کي ڇهي ٿو وڃي ته ان کي مان پنهنجي ڪاميابي سمجهندس.

منهنجي شاعري جيئن جيئن ماڻهن تائين پهچندي وئي، پهرين اخبارن وسيلي، پوءِ سوشل ميڊيا ذريعي ته سنڌ جي ماڻهن مون کي تمام گهڻو پيار ڏنو. شاعرن ۽ اديبن مون کي ساراهيو، منهنجي حوصلا افزائي ڪئي ۽ مون کي وڌيڪ لکڻ لاءِ اتساهيو. ماڻهن مون کي ايتري ته عزت ۽ محبت ڏني آهي، جو مان پاڻ کي ان قابل سمجهان ئي نه ٿي، اهو سنڌ جي ماڻهن جو اڻ مٽيو پيار، پنهنجائپ ۽ خلوص آهي، جو مون جهڙي ڪچي ڦڪي شاعري ڪندڙ کي به اکين تي ويهاريو اٿن. مان اهو پيار ڏسي وڌيڪ محنت ڪندي آهيان ته جيئن وڌ کان وڌ سُٺي شاعري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماڻهن تائين پهچي سگهي.

پنهنجي ڪتاب تي لکڻ لاءِ مان سائين امداد حسينيءَ جي تمام گهڻي ٿورائتي آهيان. منهنجي ڪتاب تي تفصيل سان ادي روبينا ابڙو لکيو هو پر مون سائين امداد حسيني کي فون ڪري چيو ته ”سائين پلهڙيجيءَ جي پيرزادن جو ڪتاب هجي ۽ توهان جي راءِ شامل نه هجي، ايئن ڪيئن ٿو ٿي سگهي، جيڪڏهن توهان نه لکيو ته مون کي ايئن لڳندو ته منهنجي ڪتاب ۾ ڪا گهٽتائي رهجي وئي آهي“.

سائين منهنجي ڳالهه ٻڌي کلي چيو ته مان ضرور لکندس. پوءِ سائينءَ منهنجي شاعريءَ تي لکي ڏنو ۽ ايڏو خوبصورتيءَ سان لکي ڏنو جو ڪوئي به ٻيو منهنجي شاعريءَ کي ايئن محسوس ڪري، سمجهي، پرکي ۽ باريڪبينيءَ سان نه لکي ڏئي سگهي هان.

سائين امداد حسيني ۽ منهنجو پهريون گڏ مشاعرو پي ٽي وي تي هڪ عيد مشاعرو هو، جتي سائين امداد حسينيءَ مون کي پهريون دفعو ٻڌو. مشاعري شروع ٿيڻ کان اڳ مون رحمت کي چيو ته مان سائين امداد حسيني ۽ احمد سولنگيءَ جي اڳيان قطعي شعر نه پڙهنديس. توهان پليز پروڊيوسر (ادي ماهين هيسباڻي) کي چئو ته منهنجو نالو لسٽ مان ڊاهي ڇڏي. رحمت چيو ته تون آئي آهين ۽ توکي شعر به پڙهڻو آهي، مان تمام گهڻي نروس هيس، پر جيئن تيئن ڪري پنهنجو هڪ غزل ”اسان جي زندگي ته بس اوهان جي آس پاس آ“ ۽ هڪ گيت ”تون ته رهين ٿو دور او ساجن تون ته رهين ٿو دور“ پڙهيم، سائين امداد ۽ ٻين سيني ڀاڙو داد ڏنو. ان مشاعري ۾ ادا اياز جاني به موجود هو. ان مشاعري کانپوءِ سائين امداد حسيني مسلسل منهنجي اصلاح ۽ رهنمائي ڪئي. مان نثري نظم لکندي هيم، سائين مون کي منع ڪيو ۽ چيائين ”سنڌو تون پهريون پابند شاعري ڪر پوءِ نثري نظم لکجانءِ“.

ايئن سائين امداد جي اصلاح ۽ رهنمائي مون کي اڄ ڏينهن تائين حاصل آهي، جڏهن به مان ڪنهن ڳالهه ۾ منجهندي آهيان ته سائين کي فون ڪندي آهيان ته سائين انتهائي شفقت سان منهنجي اصلاح ڪندا آهن. خدا سائين امداد کي وڏي ڄمار، صحت ۽ تندرستي عطا ڪري. آمين...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ادي روبينا ابڙو انهن شاعرن مان آهي جن جي شاعري مون کي تمام گهڻي پسند آهي، مان خاص طور تي سندس نظم کان گهڻو متاثر آهيان. ادي روبينا مون کي سدائين پنهنجي ننڍي ڀيڻ وانگر ڀائيندي آهي، مون کي خوشي آهي تہ منهنجي شاعريءَ جي پهرئين ڪتاب جو مهاڳ جديد سنڌي شاعريءَ جي نمائنده شاعرا ادي روبينا ابڙو لکيو آهي، جنهن لاءِ مان سندس تمام گهڻي شڪر گذار آهيان. مان ادا احمد سولنگيءَ جي پڻ تمام گهڻي شڪر گُذار آهيان جنهن مون کي هن ڪتاب جو بيڪ ٽائيٽل شارٽ نوٽيس تي لکي ڏنو، اهي ماڻهو اصل ۾ ادب شناس ۽ تخليق بابت قدردان آهن، جن وٽ پنهنجي مصروف زندگيءَ ۾ بہ ادب لاءِ هڪ خاص مَقام آهي.

ريڪلڪٽون پبليڪيشن جي پڻ مهرباني جن منهنجي شاعريءَ جو پهريون ڪتاب ڇپرائي پڌرو ڪيو ۽ پنهنجي ننڍي ڀاءُ عبدالجبار پيرزادي جي بہ وڏي مهرباني، جنهن ڪتاب جي ڪمپوزنگ ۾ حصو ورتو آهي. زندگيءَ ۾ جن دوستن ۽ رشتيدارن جو ساٿ ۽ محبت حاصل رهي، انهن ۾ منهنجو ننڍو ڀاءُ سارنگ پيرزادو، ڀاڄائي تانيا پيرزادو، منهنجي ڀيڻ صوفيا پيرزادو ۽ منهنجي پياري دوست صائمہ قريشي شامل آهن، جن جو ساٿ ۽ محبت زندگيءَ جي تتل رڻ ۾ ٿڌيءَ ڇانوَ جيان آهي.

مان پنهنجو هي ڪتاب پنهنجي بابا ستار پيرزادي جي نالي ڪيو آهي، جنهن سان منهنجو روح جو رشتو آهي، مان ڪڏهن بہ بابا کي نہ ٻڌائي سگهي آهيان تہ مون کي انهن سان ڪيترو پيار آهي، جيڪڏهن بابا منهنجي سٺي تربيت نہ ڪري ها ۽ اعليٰ تعليم نہ ڏياري ها تہ اڄ مان بہ هڪ عام عورت جيان رڳو گهر تائين محدود هجان ها. بابا مون کي شناخت ۽ خودشناسي ڏني. الله ڪيس وڏي ڄمار ڏئي تہ جيئڻ سندس ڇانورو سدائين اسان تي رهي.. آمين...

سنڌو پيرزادو
ڳوٺ ٻلهڙيجي
31 آڪٽوبر 2017

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُداسي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

اداسي ياد جي چادر وري اوڍي رهي آهي،
هزارين خواهشون آهن، جواني بي چئي آهي.

اڃا ڀي سارَ ساڃيءَ ساڻ ڪو پل واسجي ويو آ،
اڃا ڀي دل اندر جانان ڪائي خواهش پئي آهي.

هي ڪنهن جي ياد سان تي ويا گلن جا رنگَ سڀ گهرا،
۽ ڪنهن جي نانءُ سان هي شام تي وئي چمڪئي آهي.

سوا تنهنجي اسان جي دل صفا ويران ڄڻ صحرا،
نہ ان ۾ ڪُو ڀڪي آهي ، نہ ان ۾ ڪو ٻهي آهي.

ڪڏهن نوري، ڪڏهن سسئي، ڪڏهن مومل ، ڪڏهن سهڻي،
انهن سمجهيو زماني کي، محبت آگهي آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏنڌ آ مگر گهرو

ٻاهريون سڄو منظر
ڏنڌ ۾ وڪوڙيل آ-
هرِ طرف سياري جي
ڌڌِ هارجي وئي آ.
ڇڻ دري ٻہ ڪمري جي
برف ۾ ڄمي وئي آ!
وڻ سڀ هي ساوا،
ماٽ منجهہ ٻيٺا هن.
دور ڪي ٺي ٻڪريون هن،
ٻار جيڪي چاري ٿو-
پيرُ پيرَ ۾ تن جو،
ڇڻ رليءَ جو ڪڻُ آهي،
ٻار لئہ سڄي دنيا
ڇڻ تہ ڪوئي ڏڻُ آهي!!
سيءُ هي ڊسمبر جو
ٻار کي ستائي ٿو-
ڏنڌ آ مگر گهرو.
ڪاٺ جا ڪريل ٽُڪرا
چانگ جون سُڪل ڪاٺيون،
پنَ وڻ جا ميڙي-

اُداسي

باھہ کي ڏئي ڦوڪون
نيٺ ھُو جلائي ٿو،
ھَٿَ پنھنجا سيڪي ھُو
بانسري وڄائي ٿو!!
ڏُور ٿورڙو اُن کان
اسپتال سرڪاري
جڻ اُجاڙ گھر آھي.
ماٺ ٻار ڇاول جي
جڻ تہ ڪائي رڙ آھي.

آئون پنھنجي ڪمري کان
ٿي ڏسان پٺي ٻاھر
برف جھڙو منظر آ،
مَگُ چانھہ جو ٿاھي-
ڪو ڪتاب کوليان ٿي
جنھن ۾ شاعري آھي،
جڻ تہ منھنجي ڪمري ۾
باھہ ڪا ٻري آھي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڊسمبر جو سانيٽ

ڪوهيڙي ۾ هير گهلي ٿي،
هلڪي هلڪي بارش پئي ٿي،
هيل ڊسمبر جي هيءَ سردي
اندر ۾ ڇڻ اوتيل آهي.
تارِ وڇوڙي جا هي بادل
گهرا گهرا ڪارا آهن،
دل جي آڱر تي هي اُڏريا
ياد جا پنڇي سارا آهن،
هيءَ جدائي برف جيان ڇڻ
منهنجي دل تي برسي ٿي پئي،
يادن جي ڪا نيري چادر
ساري منظر اوڙهي آهي،
وقت ٻڏي جا ڳنڍ هئي سا
سرد سياري ڇوڙي آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت

جاڏي وڪَ وڌائين ٿي،
رستن کي مهڪائين ٿي!
گوري ڇو شرمائين ٿي!

جوت جواني جر جر جرڪي
اڪ اڪ کي تون گهائين ٿي،
دل دل جي چا لئہ ڌرتي تون!
پاڻيءَ وانگر پائين ٿي؟
گوري ڇو شرمائين ٿي!

نيل ڪنول جيان جل ۾ اوجل
چنڊ گگن ۾ پيتل پيتل،
ڏُور نديءَ ۾ ڪنهن جي ٻيڙي،
روح اڻين ريجهائين ٿي،
گوري ڇو شرمائين ٿي!

تمراڻين جي تنبُوءَ اندر،
تنبوري جي تار ٻُري ٿي،
پل ۾ پورو پيار گهُري ٿي،
جيئڻ جيئڻ ڦيريون پائين ٿي،
گوري ڇو شرمائين ٿي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خوشبو خوشبو رات ٻڻي آ،
ٻاهر ڪا برسات پئي آ،
ڪيڏي ٽڏڙي هيرَ گهُلي ٿي
ٻانهن گجرا پائين ٿي
گوري ڇو شرمائين ٿي!

اسان جو ڳوٺ وارو گهر

جنهن ۾ ٽهڪ ٽهڪ هوندا ها
اڄ ان گهر ۾ خاموشي آ!
خوشين جا ها ڪوڙ خزانا،
ات ويراني ڇانيل آهي.
هن گهر کي اڄ تالو آهي
آڳر تي مان تنها ويٺل،
يادن جي برسات پئي ٿي.
ننڍپڻ جا پل ياد اچن ٿا،
آڳر جنهن تي ويراني آ،
ڪڏهن ساڻ پريل هوندو هو،
منهنجي گهر جا ڀاتي سارا
رات جو سندر چانڊوڪيءَ ۾
هن آڳر تي ئي ويهندا هئا،
جن جا ٽهڪ، ڪچهريون ساريون
دور دور تائين ٻڌبيون هون.
آڳر پرسان تالهيءَ جو وڻ،
جنهن جي پويان چانڊوڪيءَ ۾
پورو چنڊ مٿي ايندو هو،
اڪثر مون کي گهوريندو هو،
اڄ هي وڻ پڻ تنها آهي،

ويـرانـديو ۽ ڪـمـرا مـون کـي
ڇڻ تـہ نـهـاري دانـهـيـن تـا پـيـا،
هـن گـهـر جـا سـڀ ڀـاتـي آخـر
هڪ هڪ تي ڪيڏانهن هليا ويا!
گهر جي بلڪل سامهون جيڪا
هـڪـڙي نـنـيـڙي کـوهـي هـئـي سـا،
جـنـهـن جـي جـر جـو تـازو پـاڻـي
پـيـئـنـدي نـنـڍپـڻ گـهـاريـو هـو مـون.
ان جـو کـو نـيـشـان نـہ آهـي!
گـهـر جـي پـويـان گـودر پـرسـان
وڏڙن جـي اوطـاق هـئـي جـا
سـا بـہ تـہ هـاڻـي بـاقـي نـاهـي!
آڳـر کـان ويـرانـدي تـائـيـن
۽ ويـرانـدي کـان کـمـري ۾،
ٿـالـهـيءَ وڻ جـي اوسـي پـاسـي،
ڪيڏيون رانديون ڪيڏيون هون مون،
۽ سـيـاري ۾ چُـلـهـہ تـي ويـهـي،
پنهنجي پـوڙهـيءَ ڏاڏيءَ کان مـون
ڪـيـڏيـون آکـاڻـيـون ٻـڌيـون هـون!
اڄ اُت تـنـهـا مـان سـوچـيـان تـي
ڇـو هـن گـهـر کـي تـالـو آهـي؟
مـنـهـنـجـي نـنـڍپـڻ جـا سـي پـل ۽
منهنجي جوانيءَ جون سي راتـيـون،

چڻ هن گهر ۾ گروي آهن!!
نيٽن مان ڪي لُڙڪ ڪرن ٿا
۽ هن دل ۾ درد ڏکي ٿو،
خيالن ۽ خوابن مان نڪري
آخر مان پُنتي موٽان ٿي،
گهر جي در کي بند ڏسان ٿي،
مون کي هاڻي شهر سڏي ٿو،
پر هن دل جو چڻ ڪو حصو،
ڳوٺ وساري واپس ٿيان ٿي!
دل جي ناول جو چڻ ڪوئي
باب وساري مان موٽان ٿي،
ڳوٺ اُهو چڻ ننڊپڻ جو ڪو
خواب وساري مان موٽان ٿي!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

اسان جي ذات ساري تـوڙي آهـي سـبزازاريءَ ۾،
رلي ٿو روح پر پياسو پيو هي ٿـر جي واريءَ ۾.

هوا تي بيخودي ڇانيل وڻـن تـي ياد ڪـا هاريـل،
اوهـان جـي آجـيـان آهـي فضـا ۾ ۽ بـهـاريءَ ۾.

اڪيلائي، انڌيري رات، هي ويران گهر منـهـنجو،
ٻرن ٽا نيڻ اڄ تـنـهـنجي اچڻ جي انـتـظاريءَ ۾.

اسان جون چاهتون سيئي اوهان جي نانءَ ئي جانان!
اجـارو پـيـار جـو بـادل بـہ آهـي بـيـقـراريءَ ۾.

سمورا قول چاهت جا انوکا عشـق جـا سـپ رنـگ،
اوهان جي لاءِ ئي آهن اسان جي دل جـي ٻاريءَ ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏُهري

اڪڙيون تاسيون تاسيون تو لئہ،
دل جي ڌرتي صحرا صحرا،
تون ئي ميگهہ ملهار،
آءُ هلي هڪ وار!

ڇڻ تہ هوا ۾ خوشبو آهي،
پيلا پيلا وڻ هي سارا،
پن ڇڻ ايئن وري آ ساجن!
سارا منظر پيلا پيلا،
پيلي تنهنجي سارَ،
آءُ هلي هڪ وار!

هيل هوا ڇڻ پاڳل آهي،
سارا پن ڇڻي ويا آهن،
عريان عريان وڻ ٿيا هن،
ڇڻ تہ اُداسي ڇانيل آهي،
مند بہ ڇڻ ڪا تنها تنها
هيڪل هيسيل ناري آهي،
ساري تنهنجو پيار
آءُ هلي هڪ وار!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

Labor Day

سرن ٿاهڻ، گارو ڍوئڻ
۽ لوهه ڪُٽڻ وارن
اڄ پنهنجو پنهنجو ڪم ڪيو!
ڪيترن ئي ڪارخانن، مِلُن ۽
نئين ٺهندڙ عمارتن
۾ ٻه ڪم جاري رهيو!!
گند ميڙڻ ۽ ٻُهارڻ وارن
ٻه اڄ پنهنجو پنهنجو ڪم ڪيو.
گهرن ۾ ڪم ڪندڙ مايون
صرف آچر تي موڪل ڪري سگهن پيون
۽ اڄ آچر نه هو!
اڄ صرف آفيسون بند هيون،
۽ آفيسرن کي
مزدورن جي عالمي ڏينهن جي
موڪل هئي!

ٿر جو نوحو

اُها ئي بُکَ ساڳي آ،
صدين کان اُج ساڳي آ،
اُهي ئي ڏُکَ مارُن جا،
صدين کان رُڃَ ساڳي آ.
اڃا پي مارئي ٿر جي،
پري ٿي کوهہ تان پاڻي!
جلن ٿا پير واريءَ تي،
وڃن ٿا دور پاڻيءَ لئہ.
اُهائي بُکَ، بيماري،
سُکائي رَتُ ٿي ٿر جو.
وري اڄ ڦول صحرا جا
ويا ڪومائجي آهن.
هي اڄ پي ڏُکَ پاڻيءَ لئہ
دوا جي لاءِ، مانيءَ لئہ،
تکن ٿيون مائرون ويٺيون.
اهي خيرات جي ماني
ڪڏهن پي ڪين کائينديون!
اسان ائٽم جا بم، گولا،
سوين توبون بہ ٺاهيون پر
ڪوئي رستو نہ ٿا ٺاهيون،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پُڄائي جيڪو پاڻيءَ ڪي،
مِٽائي بُکَ کي جيڪو!
بچائي ٻارڙن کي جو!!
اڃا ٻي روح ۾ ترجي
ڪئين دردن کهاڻيون هن،
اڃا ٻي مارئي ترجي،
ٻري ٿي ڪوهه تان پاڻي...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

چو موسم سرد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل،
ڪو دل ۾ درد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل.

مسافر رات آهي ۽ رُلي تو روح پيو رڻ ۾،
آواهہ گرد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل.

هوا هي مُند پن ڇڻ جي ڇڻيا ڪي پن پيا آهن،
زمين تي زرد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل.

اسُر جي ويل هي آهي، پئي آ ماڪ گلڙن تي،
وڻن ۾ ورد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل.

سڪون مون کي ڪٿي ناهي عجب جي بيقراري آ،
صنم بي درد آهي ۽ اداسي هر طرف ڇانيل.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

اسان جي زندگي تہ بس اوهان جي آس پاس آ،
اسان جي هر خوشي تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

توهان نہ آهيو اگر تہ ساز سڀ نہ ٿا وڻن،
اسان جي راڳڻي تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

ستم ڪيو، ڪرم ڪيو، جفا ڪيو، وفا ڪيو،
اسان جي دل رهي تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

اوهان جي ٽهڪ سان ملي عجيب هڪ نئين خوشي
اسان جي مرڪ ئي تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

اوهان جي هڪ نظر ڪيو سوين پيا ڪرم ڪيو،
اسان جي تازگي تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

رڳو آ ٻاٽ چئوطرف تہ زندگيءَ جي راهہ تي،
اسان جي چانڊني تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

خيال سڀ سُڪوت ۾ ۽ لفظ لفظ ماٺ آ،
اسان جي شاعري تہ بس اوهان جي آس پاس آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

شام جڏهن گهري ٿي آهي
منهنجي اندر کو گونجي ٿو،
ڇڻ ته سمندر کو ڳونجي ٿو!

ناسي نيڻ نديءَ جا گهرا،
من جو مندر کو گونجي ٿو،
ڇڻ ته سمندر کو ڳونجي ٿو!

پيار پهاڙن ۾ ورجائي،
پٿر پٿر کو گونجي ٿو،
ڇڻ ته سمندر کو ڳونجي ٿو!

رُوح ستارو ويراني ۾،
مست تونگر کو گونجي ٿو،
ڇڻ ته سمندر کو ڳونجي ٿو!

چانڊوڪيءَ ۾ رُوپ پرينءَ جو
نيرو ساگر کو گونجي ٿو،
ڇڻ ته سمندر کو ڳونجي ٿو!

هي سال پڻ هليو ويو

هي زندگي حقيقت
يا خواب وانگيان آ،
هو دور ڪِيرَڏارا
ڪنهن پار ڏي وڃي ٿي،
جو مون ڏٺو نہ آهي
۽ چمڪندڙ ستارا
ڪنهن راهہ جا مسافر
۽ خواب جي اکين مان
جڻ رات آهي هاريل،
جنهن ۾ وجود سارو
ٿو پٽڪندو رهي پيو
ڪنهن ٻاڳ مان ڀليو آ.
ڪنهن چنڊ جو تہ چهرو
ڪو پل روشني آ
هي مختصر حياتي
جڻ ڪو حسين وڻ آ
۽ وقت ڪو پکيئڙو
ڪو ڪاٺ جو کٽيئڙو
پل پل ٽڪي رهيو آ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تو شاخ شاخ ڪوري،
هي لام لام جيون
ٽنندا رهيا ستارا، .
آهي به يا نه آهي
هُو دور ڪير ڏارا!
هر سال وانگيان ئي
هي سال پي هليو ويو،
ڪا سارَ ساهمي آ!
بس درد دائمي آ!
بس درد دائمي آ!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ اُداس آهيان مان!

ڏُور ڏُور چانڊوڪي،
ڪيتري نہ پياري آ،
روشني ستارن جي
هيٺ سرد واري آ،
اڄ اُداس آهيان مان!

ڪيتري ٿڌي آهي،
هي هوا سياري جي،
ياد ڪا تري ٿي پئي،
سمنڊ جي مناري جي،
اڄ اُداس آهيان مان!

ڀاڪ وقت پي مون کي
ياد تنهنجي آئي آ،
دل تہ منهنجي سيني ۾،
ڪيتري پرائي آ،
اڄ اُداس آهيان مان!

تون هليو وئين آخر
هر خوشي رُسي وئي آ،
هيءُ مُند سياري جي
چڻ تہ ٿي ٻُسي وئي آ،
اڄ اُداس آهيان مان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُداسي

ٺهڪ منهنجا خالي هن
تن ۾ ڪا خوشي ناهي
هاءِ هيءَ دل منهنجي
ڪيتري لُڇي آهي،
اڄ اُداس آهيان مان!
رات هيءَ سياري جي
ڪيتري نہ سرد آهي
ڪيئن لڪانس لفظن ۾
زندگي جا درد آهي،
اڄ اُداس آهيان مان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جُدائيءَ جي طويل رات!

ٻن پهرن کان پوءِ
گهري گهري چانوَ
وٽي رهي آهي.
گُلزيل بهار جا
ساوا پن ۽ ڳاڙها گُل
اجا وٽن ۾ جهومي رهيا آهن-
آهستي آهستي
آسمان تي شفق جا رنگ
ڦهلبا ٿا وڃن،
پکي پنهنجن پنهنجن آکيرن ڏانهن
اُڏري رهيا آهن-
پر! ....
جدائيءَ جي هڪ طويل رات
منهنجي منتظر آهي!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صبح جو ستارو

منهنجي اندر ۾ هاڻي
اوندهه رهي نه آهي،
ڪنهن ياد جا ستارا
روشن رهن تا سارا
ڪيڏو وشال چاهت
جو آسمانُ آهي.
پر ذات منهنجي ساري
ڪو صبح جو ستارو!
هن وقت ڪي مان روڪيان!
هي ويل ڪيئن جهليان مان؟
جنهن وقت او پرين تون!
مون ساڻ گڏ رهين تو
سو وقت روشني آ.
سو وقت هر خوشي آ.
سو وقت چاندني ۽
آ سونهن جو نظارو.
پر ذات منهنجي ساري
ڪو صبح جو ستارو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

پئي آ بارش ڪچي اگڻ تي، هُڳاءُ من ۾ ٿري رهيو آ،
اُداس نيڻن جي آرسين مان ڪو خواب دل ڏي وري رهيو آ.

ڪٿي اُهي خواب پريسٽ جا ۽ ڪٿي سمبارا جو رقص آهي!
موهن دڙو هي سدائين مون لئہ اُداس دل جي دري رهيو آ.

سوا اوهان جي حيات مون لئہ اياڳ جو چڻ ڪوئي انڌيرو،
اچڻ اوهان جو هميشہ مون لئہ سياڳ جي ڪا پري رهيو آ.

اجا بہ دل جي اُداس رڻ تي اوهان جي يادن جا قافلا هن،
اسان جي من جو گهمنڊ سارو تہ ميڻ وانگر ڳري رهيو آ.

اوهان ڪي چاهت منجهان ڏسي ۽ اسان هلياسي جو موڪلائي،
اسان اڄ پڻ اکين ۾ سنتو اُهو ئي لمحو ٻري رهيو آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

تنهنجي پار ڏي منهنجا پرين چو ڪو پنڪ تي مان اڏان نہ تي،
تنهنجي عشق ۾ تنهنجي چاهہ ۾ ڪو پتنگ تي چو جلان نہ تي.

تون جي دور آن تو لڳي مون کي تون اجان بہ دل جي قريب آن!
تنهنجي ويجهڙو بہ رهي پرين، چو مان خوش ڪڏهن تي ڪلان نہ تي.

ويون نفرتون هي وڪوڙجي، هر دل مٿان چڻ ول جيان،
تي اجا چوين تون سکي مون کي، تہ مان چاهہَ سان چو ملان نہ تي.

وئي تيز تي آ حيات ۽ نہ ڪا پاڻ لئہ آ گهڙي بچي،
ايئن بي سبب، ايئن بي وجهہ، چو مان تو سان گڏجي رلان نہ تي.

تنهنجي راهہ بس، تنهنجي چاهہ بس، منهنجي دل کي ئي آ تباهہ ڪيو،
تنهنجي در طرف هي وڌيل قدم چو مان راهہ اڄ هي پلان نہ تي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت

اسٽوپا جو جادو

صدين جي تاريخ لڳي جڻ،
منهنجي اکڙين آڏو آهي،
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

چيڪي مٽيءَ جي هن خوشبوءِ
منهنجو من مهڪايو آهي،
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

ڪنير جي ٻالڪ جي هٿ ۾،
مٽيءَ جو رانديڪو آهي.
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

سنڌوءَ ۾ هڪ ٻيڙي آهي،
ٻيڙيءَ منجهه مُهاڻو آهي،
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شاهه جمال تي راڳ هلي پيو،
ڳوٺ پريان ٻلهڙيجي آهي،
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

هن منظر کي معنيٰ ڏيندڙ،
اسٽوپا جو جادو آهي!
مُهين تي وسڪارو آهي،
جل ٿل منظر سارو آهي!

وائي

سانت جو سُرياتُ آهي،
هيڪلي هيءَ رات،
تون ڪٿي آهين پرين!

لفظ ڄڻ رسندا وڃن ٿا
ڪهڙي تو بن ڏات
تون ڪٿي آهين پرين!

منهنجو من بي چين ڪري ٿي
ڄڻ پکين جي لات
تون ڪٿي آهين پرين!

پيار ۾ ڪهڙا پيچرا
عشق ۾ ڪهڙي ذات
تون ڪٿي آهين پرين!

خير هجي شل سهڻا تو ڏي
هر دم هئي فڪرات
تون ڪٿي آهين پرين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پٽر جو شهر!

پـتـر جـي آ دل ۽
پـٽـر جـون نـگـاهـون!
پـٽـر جـا هـي مـاڻـهـو
پـٽـر جـون پـنـاهـون
پـٽـر جـو شـهـر آ!
جـتـي کـو بـہ جـذبـو
نـہ دل ۾ لـڳـي ٿـو،
جـتـي پـيـار چـاهـت
بـہ آهـي ويـڳـاڻـي،
جـتـي رت جـا سـيـئـي
رشـتـا بـہ پـٽـر!!
پـٽـر جـي شـهـر جـي
مـان آهـيـان مـسـافـر!
مـان حـيـران، پـريـشـان
تـنـهـا ڦـران ٿـي،
هـي کـهـڙو شـهـر آ؟
۽ کـهـڙا هـي مـاڻـهـو؟؟
مـنـهـنـجـو روح تـنـهـا
ئـي تـنـهـا رهـي ٿـو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُداسي

آ دل ۾ اُداسي،
اکين ۾ حيراني.
جتي پي رهان ٿي
جتي پي وڃان ٿي،
پٿر جهڙا ماڻهو!
پٿر جو شهر آ!!
پٿر جون نگاهون!!!

وکري ويل نظم

هن خالي پٽيءَ
اُداسيءَ، نراسائيءَ ۽ جدائيءَ
منهنجي وجود کي وکوڙي ڇڏيو آهي
منهنجي ذات
روز تنهن سور سهي ٿي
۽ وکري وڃي ٿي
مون کي خبر آهي ته
تون ڪڏهن نه مون کي ڪونه ڳنڍيندين!
پوءِ به روز
تنهنجي لاءِ
ٽڪرا ٽڪرا ٿي وکري ويندي آهيان،
ڪنهن اهڙي پتر جيان
جنهن ۾ هڪ اداس
مورتي لڪل هئي....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُداسي

اداسي هيءَ سڪي منهنجي!
ڪا ننڍپڻ جي سهيلي آ!!
انهيءَ سان دوستي منهنجي
ڪڏهن تي ياد ئي ناهي!
جڏهن پنتي نهاريان تي
تہ پنهنجو ڳوٺ تي پانيان،
۽ پنهنجي گهر جي پاتين ۾
رڳو ئي پيار تي پايان!
هو منهنجي ڳوٺ جون ڳليون
انهن ۾ مان گهمان تي پئي،
اُها ڏاڏي منهنجي پوڙهي،
مان جنهن جي ڪَچ تي ويهي
سچو ويڙهو پَئي گهميس،
جڏهن هن ڳوٺ پنهنجي مان
چڇي ۽ ڏار تيس آئون،
ڪُشادي ڪَچ ڏاڏيءَ جي
هميشہ لئہ جُدا تي وئي!
تڏهن پهريون دفعو شايد
اُداسي گڏ هلي مون سان!!
اُداسي هيءَ سڪي منهنجي!
ڪا ننڍپڻ جي سهيلي آ!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نظم

”آزاديءَ جو سپنو“

جيئن پکي آزاد اُڏن ٿا
جيئن گگن آزاد هوائون
دريا ، نديون، سمنڊ هي سارا
ڪيڏيون هن آزاد فضائون
اُڏري اُڏري گيت چون ٿيون
ڪيڏيون هن آزاد هوائون
ڳوٺ هي سارا شهر اسان جا
اڄ پڻ ڇو آزاد نہ آهن؟؟؟
وستيون،وستيون،واهڻ،واهڻ
اڄ رهيا آباد نہ آهن؟؟؟
آزادي هئي جيڪا ماڻي
سا بہ هئي ڪا خوابُ ڪهاڻي
پيارن مارن جون هي ٻنيون
ڪتيون تارا گروي آهن
هوڏ وڏيرن جي ساڳي ءَ
خواب بہ سارا گروي آهن
ديس اسان جو ڪاٿي پهتو

چنڊ ستارا گروي آهن
بمَ ڌماڪن، دهشتگرديءَ
ماڻهن کي حيران ڪيو آ!!
هندو، مسلم، سِکُ،عيسائي
نياڻن جو ايمان ٿيو آ
امن محبت جو جزبو چڙ
اڄ بہ اسان کي پيو ٿو رولي
”آزاديءَ جو سپنو اڄ پڻ
پنهنجي ساڀيان پيو ٿو ڳولهي.“

تو بن.........
(گيت)

توبن اکڙيون خالي خالي
من اندر ڄڻ آ ويراني
جڳ جي ساري سندرتا ڄڻ
منهنجين اکڙين کان اوجهل آ

توبن ڪهڙو نور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور

هيل بہ جا برسات پئي آ
رم جهم رم جهم موسم ٿي آ
وڻ ٽڻ ٻوٽا گل هي سارا
ڄڻ تہ نوان سڀ منظر آهن

پونءِ پلي پرپور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور

اکڙين کي اوجاڳا آهن
تو بن ڪهڙا سپنا آهن
دل جي رڻ تي ويراني آ
خاموشي آ تنهائي آ

جيون سارو سور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

توبن دل کي ڪيئن وندرايان
گيت غزل يا وايون ٺاهيان
پنهنجي دل جي گهراين سان
توکي ٿي مان هر پل چاهيان
جوڀن آ ڀرپور او ساجن!
تون تہ وسين ٿو دور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور
دل ٿي پئي سودائي آهي
هر موسم هرجائي آهي
هر ڪڙڪو ڇرڪائي ٿو پيو
ڇوڏاري تنهائي آهي،
پل پل جو آ پُور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور او ساجن
تون تہ وسين ٿو دور

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

حُسن جو اُهڃاڻ آهين،
چنڊ جي چانڊاڻ آهين.

مان پکيءَ وانگيان ۽ تون!
اُڀ جي نيراڻ آهين.

تون ئي منهنجي آگهي آن،
تون ئي منهنجي ڄاڻ آهين.

جاڳ ۾ تون، خواب ۾ تون،
ساهه ۾ تون ساڻ آهين.

ياد ۾ اُلجهيل مان آهيان،
وصل جو تون واڻ آهين.

آءُ تنهنجهي لاءِ ساري،
۽ تون منهنجي ڪاڻ آهين.

مان ڪٿي گم ٿي وئي هان،
بس تون هاڻي پاڻ آهين.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هي سَمو چنڊ سار وانگر!

ويل هيءَ ڏاڍي پلي آ
چئوطرف رابيل آهن
خوبصورت ساوڪن سان
پونءِ چنڊ ڏکجي وئي آ
سانت جو سرباٽ آهي
هي سمو چنڊ سارَ وانگر
چنڊ تہ ننڍڙي ٻارَ وانگر
اٽڪلون مون سان ڪري ٿو
ڪينچلون مون سان ڪري ٿو
هي تہ چنڊ بضد آهي
ڪَنَ ۾ مون کي چئي ٿو:
ڪاش هو توسان هجي هان!
هن گهڙيءَ محبوب تنهنجو
ڪاش توسان گڏ هجي هان
مان تہ بس مرڪي پوان ٿي
ماٺ ٿي هن ڏي ڏسان ٿي
حسرتن ۽ خواهشن جا
رنگ گهرا ٿي وڃن ٿا،
ڪنهن گُلن جي هارَ وانگر
هي سمو چنڊ سارَ وانگر!
چنڊ تہ ننڍڙي ٻارَ وانگر!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

اکيـن جـو نـار هـئـي، رُوح جـو قـرار هـئـي،
سـا چـوکـري تـہ فـقـط پـيار، پـيار، پـيار هـئـي.

لـتـو پـئـي درد جـو سـورج سـنـدمِ نـگـاهُـن ۾،
شـفـق جـي رنـگ جـيـان دل بـہ تـارِ تـار هـئـي.

جـا دل جـو داغ سـدا لـئـہ کـري وئـي روشـن،
سـڄـي حـيـات جـو حـاصـل اهـا نـهـار هـئـي.

مـان تـوسـان جـا بـہ گـهـڙي گـڏ رهـي سـگـهـي آهـيـان،
حسـيـنُ خـيـال هـئـي، خـواب هـئـي، خـمـار هـئـي.

ڏُکـي هـان تـنـهـنـجـي پُـنـيـان ريـت جـي سـمـنـدر ۾،
صـديـن جـو سَـڏ هـيـس مـان، ڏگـهـي پُـکـار هـئـي.

(مان پنهنجو هي غزل شوڪت پيرزادا کي ارپيان ٿي، رحمت جي وڏي ڀيڻ جيڪا جوانيءَ ۾ اسان کان وڇڙي وئي.)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

نہ هجر هجر ۾، نہ ڪو، وصال ۾ وصال آ،
اسان ٻنهي جي پيار جو ٿيو هي ڪهڙو حال آ.

نہ زندگي آ زندگي نہ روشني آ روشني،
اداس صبح شام آ اداس هر خيال آ.

هي منظرن جي دلڪشي بہ اڄ تہ ڄڻ نراس آ،
لڳن ٿا گل گھاءُ ڄڻ ۽ هر ڪلي سوال آ.

هوا ۾ ڄڻ هڳاءُ آ پکين ۾ لات پيار جي،
چوان تہ ڇا چوان سگهي! ڇو دل ۾ اڄ ملال آ؟

آ پيار اصل ۾ خوشي ۽ پيار ئي آ زندگي،
دوام آ تہ بس اهو، ٻيو تہ ڄڻ زوال آ.

نہ من ۾ ڪا خوشي آ اڄ نہ درد ڪو دکي پيو،
نہ روح ۾ ڪو رقص آ، نہ دل ۾ اڄ ڌمال آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سانيٽ
محبت باهہ جهڙي هئي

تو سمجهو ئي نہ پئي جانان
محبت ڏاک جي ول جان
سندم دل کي وڪوڙي وئي
ڏنائين درد جنمن جو
اسان جو روح پئي تڙپيو
تنهنجن يادن ۽ سپنن ۾
۽ تنهنجي ذات ۾ گم ٿي
خوشي هر ڪا وڃائي سي
اسان دل ساربان وانگر
رڃو رڻ ۾ رلائي سي
رسم هئي عشق جي جيڪا
فنا ٿي سا نڀائي سي
محبت باهہ جهڙي هئي
اسان بس دل جلائي سي....

نثري نظم

تون مون کي ايئن وڻندو آهين

تون مون کي ايئن وڻندو آهين
جيئن ميهوڳيءَ جي موسم،
جيئن سمنڊ ڪناري
لهندڙ سج جو منظر،
جيئن سنڌوءَ ڪناري ٻيڙي،
مُهين جي خاموشيءَ ۾
پري ڪان ايندڙ
بين جو آواز
بهار جي ٽڏڙي هيرَ
رات جي راڻيءَ جي خوشبوءِ،
منهنجي ساهن کي
مهڪائي ڇڏيندي آهي!
تون مون کي ايئن وڻندو آهين،
جيئن فيض جو نظم،
پروين شاڪر جو ڪو مصرعو،
قرت العين جو ناول،
۽ امرتا پريتم جون ڪهاڻيون
منهنجي ڪمزوري هونديون آهن!

جيئن جگجيت جي آواز ۾ غزل
جيئن ڪو پورو چنڊ،
۽ رات جي سرد خاموشي
جڏهن منهنجي اندر ۾ لهندي آهي،
تہ مون کي الائي ڇو
تنهنجون اکيون
ياد اچي ويندييون آهن!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

وري ٽڏڙيون هوائون هن،
منهنجي دل کي ليائين ٿيون،
هوائون گيتَ ڳائين ٿيون!

تنهنجي يادن سندي پايل،
وري راتيون هي پائين ٿيون،
هوائون گيتَ ڳائين ٿيون!

۽ ناريون ڳوٺ جون جڏهين،
ڪنهين سان دل لڳائين ٿيون،
هوائون گيتَ ڳائين ٿيون!

سکي هي موسمون دل ڪان،
ڪئين ڳالهيون چوائين ٿيون،
هوائون گيتَ ڳائين ٿيون!

فضائون تنهنجي وارن مان،
پيون خوشبو چورائين ٿيون،
هوائون گيتَ ڳائين ٿيون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

تڏڙي تڏڙي هير لڳي پئي،
تون آن مون سان گڏ،
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!

ڪوئي ڇڻ ٿو دور سڏي پيو،
هي پڙاڏو سڏ،
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!

مور نہ تون پوءِ ورڻو آهين،
ايئن نہ مون کي ڇڏ،
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!

ڀِريون پيار ايئن هوندو آ،
چوري ايئن نہ پڏ،
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!
چانڊوڪيءَ هن رات ۾!

نثري نظم
بي ربط روشني....

منهنجو روح پل تہ
بہار جي مند ۾
سمايل هجي
۽ منهنجي چوڌاري
بي ربط روشني
۽ بي جوڙ رشتن جو شور هجي
پر تنهائي هميشہ
منهنجي مزاج جي مُند رهي آهي
جنهن ۾ مان
بهار هوندي بہ
خزان جي پنن جيان
ڇڻندي رهان ٿي......

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پرندڙ اکيون!

ڳوٺ جي ٿڌين هوائن ۾
هڪ ننڍڙو قبرستان آهي
جيڪو ڇوڏاري آ ساون وڻن سان ڍڪيل
جنهن جي هڪڙي ڪنڊ تي
هڪڙي ننڍڙي قبر آهي
ان ۾ هوءَ ستل آهي
اسان جي ڏاڏي
جنهن جون اکيون
اسان کي ڏسڻ لاءِ
هن جي مٽيءَ جي چلهي ۾
ٻريل ٻاهه جيان
اسان جي انتظار ۾
هر وقت ٻرنديون رهنديون هيون
پر اڄ اهي پرندڙ اکيون
هميشہ لاءِ وسامجي ويون آهن،
هوءَ جنهن جي پيار اسان جي
ننڍپڻ جي سيني ڏنگاين کي
پنهنجي شفقت ڀري رويي سان
هميشہ لڪائي ڇڏيو هو
جنهن جي اکين ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان جي اچڻ جو انتظار
رهجي ويو هو
هر عيد تي جا
ڳوٺ اچڻ جا نياپا ڪندي هئي
۽ ڳوٺ پهچڻ تي
ايئن ڀاڪر ۾ ڀريندي هئي
جو سڀ ڏک ۽ ٿڪ ڇڻ ته
دور ٿي ويندا هئا
پر اڄ ڪو به نياپو نه آيو آ
نه وري اهو پيار آ ۽ نه
وري ڀاڪر
بس ڳوٺ جي ٿڌين هوائن ۾
هڪ ننڍڙو قبرستان آهي
جيڪو چوڌاري آ ساون وڻن سان ڍڪيل
جنهن جي هڪڙي ڪنڊ تي
هڪ ننڍڙي قبر آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

وهن تا ڪي حسين جهرڻا، اوهان جي مُرڪ اهڙي آ،
گلن تي سِجَ جا ڪرڻا، اوهان جي مُرڪ اهڙي آ.

سڙي تو عشق جو جلوو انهيءَ آڙاهہ واديءَ ۾،
تين تا روز هي مرڻا، اوهان جي مُرڪ اهڙي آ.

اسان زردشت آهيون ڄڻ، ڪيون تا باهہ جي پوڄا،
ڪي ئي ٻارڻ، ڪي ئي ٻرڻا. اوهان جي مُرڪ اهڙي آ.

صدين کان پياس هئي ڇانيل اسان جي دل جي صحرا تي،
يريون تا آب جا يرڻا، اوهان جي مُرڪ اهڙي آ.

أهو ئي عشق جو دريا، وري ڪچو گهڙو ساڳو،
وري سهڻيون، وري ترڻا، اوهان جي مُرڪ اهڙي آ.

غزل

هيءَ دل اي هرجائي توکي ڳولي ٿي،
ڪاٿي آن تنهائي توکي ڳولي ٿي.

ڪنهن جو تو آواز ٻُڌي پيو رُوح منجهان،
جڻ ڪائي شهنائي توکي ڳولي ٿي.

آءُ نئون الزام لڳي ڪو ئي مون تي،
راهن جي رسوائي توکي ڳولي ٿي.

چپڙن جي لفظن ۾ تنهنجي چاهت آ،
اکڙين جي گهرائي توکي ڳولي ٿي.

هاڻي پنهنجو پاڻ ڪٿي آهي مون ۾،
دلڙي ٿي سودائي توکي ڳولي ٿي.

آءُ پرين هر رات نهاريان ٿي تو لاءِ،
آءُ پرين پُروائي توکي ڳولي ٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

روسامو

ڪا رات رُسي وئي آ،
ڪا بات رُسي وئي آ،
چڻ ڏات رُسي وئي آ،
تون ئي نہ رُسيو آن پر
مون ڪان تہ پرين منهنجي
چڻ ذات رُسي وئي آ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت

هي موسم جي ماٺارَ الا
۽ دل ۾ ڪنهن جي سارَ الا
هي موسم جي ماٺارَ الا

تنهنجون يادون موتي آيون
دل ۾ آ مهڪارَ الاءِ
هي موسم جي ماٺارَ الا
ٿڌيون هوائون پاڳل ڪن ٿيون
ساڙي ٿو سنسارَ الا
هي موسم جي ماٺارَ الا
پيلا پيلا گل وڻن تا
پکين جي تہ قطارَ الا
هي موسم جي ماٺارَ الا
وڻن پيلا ويس ڍڪيا هن
بسنت رت جي سارَ الا
هي موسم جي ماٺارَ الا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان جي ديس جو شاعر!
(حسن درس جي ياد ۾)

رڳو ٿي ماٺ هئي چانيل،
ڏڪاري منڊ ساوڻ جي،
اُداسيءَ جا سوين منظر
اچانڪ پاڻ ۾ گڏ ٿي،
اُٿن پيا درد جي موسم!
وڇوڙن جي صدا وانگر
پکين جون دور کان ٻوليون،
اسان جي ديس جو شاعر
وطن کي الوداع چوندي،
اسان کان اڄ جدا ٿي ويو!
انهيءَ جي شاعريءَ ۾ جڻ
هيون سڀ عشق جون ڳالهيون،
سندس فطرت نگاريءَ ۾
هزارين سونهن جا منظر
نئين تهذيب جون ڳالهيون،
نئين تحقيق جون ڳالهيون،
مچيءَ جي اک مان ويهي
ڏنو جنهن هر ڏهاڙي کي

صفا معصوم پارن جيان
اُهو بس جستجوءَ ۾ هئو!!
اُهو شاعر، حسين شاعر،
اسان جي ديس جو شاعر،
وطن کي الوداع چوندي
اسان کان اڄ جدا ٿي ويو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

کيڏا درد سليان تي هن سان،
کيڏا سور چوان،
تنهائي جڻ سنگتياڻي آ!
دور دور رهان تي تو کان!
تنهنجيءَ سڪ مران،
تنهائي جڻ سنگتياڻي آ!
خوشيون منهنجي چوڏاري ءَ
آهي درد جوان،
تنهائي جڻ سنگتياڻي آ!
ڪڏهن جيارين ڪڏهن تو مارين،
تنهنجا روپ نوان،
تنهائي جڻ سنگتياڻي آ!
پيار ڏئي پوءِ دور هليو وئين
ڪيئن هي سور سهان،
تنهائي جڻ سنگتياڻي آ!
چانڊوڪي جڻ موٽي آئي،
تو جو نيڻ ڪنيا،
تنهائي جڻ سنگتياڻي آ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

دل کي درد ڏئي،
ساٿ ڇڏي وئين سپرين!
باکَ بہ ڄڻ نراس آ،
گلڙن ماڪ پئي،
ساٿ ڇڏي وئين سپرين!
”تون آن منهنجي هر خوشي!“
مون کي ايئن چئي:
ساٿ ڇڏي وئين سپرين!
هڪڙو گل گلاب جو،
تحفو ڪالھہ ڏئي،
ساٿ ڇڏي وئين سپرين!
جت ها چاهت چانورا،
اڏري اُت رئي،
ساٿ ڇڏي وئين سپرين!
ساريان توکي سانورا!
راتيان ڏينهن ڪئي،
ساٿ ڇڏي وئين سپرين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويراني

تنهائيءَ جو ڪارو پردو،
من جي بن ۾ ويراني آ،
هر شيءِ ساڳي ساڳي آهي،
من جي مندر جي هيءَ چوکٽ
چانڊوڪيءَ ۾ چمڪي پئي تي،
طلسيءَ جي ٻوٽي جيان تن ۾،
هلڪي هلڪي سارَ سُري ٿي.
پر هن مندر جي چانئٺ تي
پوڄاري ڪو آيو ناهي،
ڏيئو ڪنهن به جلايو ناهي،
ڪنهن به تہ گهنڊ وڄايو ناهي،
من جي مندر جي ويراني
ساڳيءَ جاءِ تي بيٺل آهي...

ڏيئا ڏيئا رات!

سانوڻ رُت ۾ ڏيئن وانگر
اُڀ تي ڪيڏا تارا آهن!
تارن جي جهرمٽ ڪان پرتي
پورو پورو چنڊ بہ چڻ ڪو
ويراني جو ٽڪرو آهي!
پنهنجي گهر جي آڳر تي مان
ڪيڏي دير ڪان ليٽيل آهيان،
سامهون ڪجهيءَ جو وڻ جيڪو
چانڊوڪيءَ ۾ روشن آهي،
ڪجهيءَ جي ان وڻ جي پويان
چنڊ بہ مون سان ڳالهائي پيو-
جنهن ڪي هر پل آنءُ تڪيان تي
جنهن سان دل جو حال سليان تي،
۽ هُو اڄ پي ناهي آيو
سانوڻ جي هيءَ رات ٿڌي آ،
چنڊ مسافر وانگر آهي،
جنهن سان پنهنجا سُور سليان تي،
هوريان هوريان ڪجهيءَ پويان

چنڊ ٻہ آخر گم ٿي ويو آ،
چڙهہ تہ پرينءَ جيان رُسي ويو آ!
ساوڻ رُت ۾ ڏيئن وانگر
اُڀ تي ڪيڏا تارا آهن!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ياد جا آواره بادل

هي تنهنجي ياد جا
آوارا بادل هن،
يا ڪائي جستجو آهي
جيڪا مون ۾ سمائي آ!
هي ڪائي شام آهي يا
هي تنهنجي سارَ جا سڀ رنگ
گهرا ٿي ويا آهن!
۽ تنهنجي چاهتن ۾ دل
ايئن ئي ويڙهجي وئي آ،
جو تنهنجي ذات آهي ۽
ٻيو ڪو رنگ ئي ناهي!
۽ تنهنجي ذات کان اڳتي
مان ڪجهه سوچڻ نہ ٿي چاهيان!
منهنجو هر خواب آهي چڻ
پرين! منسوب توسان ئي،
۽ منهنجي دل سندا رستا
نہ ڄاڻان ڇو پرين منهنجا!
سندءِ در تي سدائين لئہ
اچي بيهي رهيا آهن.

اهو معلوم آ مون کي
تہ تون منهنجو، فقط منهنجو
ڪڏهن بہ ٿي ڪو نہ هئين ليڪن،
سو دل کي ڪير سمجهائي
جنهن جي منهنجي چاهہ جا رستا
رڳو تو وٽ پرين پهچي
سڀئي بيهي رهيا آهن!
سڀئي بيهي رهيا آهن!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

اُوهان جي پيار جو جادو، اوهان جي بات جي خوشبو،
رهي ٿي هر گهڙي مون ۾، اوهان جي ذات جي خوشبو.

اسان ساري زماني کان لڪائي پوءِ بہ ظاهر ٿي،
اسان جي خواب کولي آ حسين ڪنهن رات جي خوشبو.

هي ڪيڏو شو چوڏاري ويو آهي وکوڙي پر
اسان جي دل اندر جانان! اچا پي سانت جي خوشبو.

ڀلي ڪيڏو وساريو پر هُري پئي اڄ بہ يادن ۾،
خماريل شام ڪا توسان ۽ ڪنهن پرڀات جي خوشبو.

هي سارو عشق پنهنجو آ اسان اظهاريو ان ۾،
سموري شاعري آهي سندم جذبات جي خوشبو.

ڪڏهن صحرا ۾ ڀٽڪون ٿا، ڪڏهن آهيون سمندر ۾،
ايئن سولي ملي ناهي اسان کي ذات جي خوشبو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

صدين دان ساز کي جهيڻا، اسانَ جي دل جي صحرا تي،
وڃي ٿي درد جي ويڻا، اسان جي دل جي صحرا تي.

زماني جي تہ جهوليءَ ۾ فقط هِن درد ئي مون لئہ،
ٿين ٿا سُور هي ٻيڻا، اسان جي دل جي صحرا تي.

هوائون چاهتن جون ۽ وسن کي مينهن اُلفت جا،
رکو کي پيار جا ڦيڻا، اسان جي دل جي صحرا تي.

اوهان جي سارَ جو سارنگ وسي ٿو روح تي پيو ۽
سُرن ٿا سُرَ کي هيڻا، اسان جي دل جي صحرا تي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏهري

خوشيون خوشبوءِ وانگر مهڪيون،
ڏيئا ڏيئا رات آ ساري
جڳ مڳ جڳ مڳ سارا منظر
ڏياريءَ جي آ رات الا!

رام لٿو، ڀڳوان لٿو آ،
ڪرشن پاڻ هليو آيو آ،
سيتا لڇمڻ گڏ وريا هن،
نُوراني ڪا لاٽ ٻري ٿي،
ڪيڏا آهن پيارا منظر،
ڏياريءَ جي آ رات الا!

نيڻن ڏيئا ٻاريا آهن،
خوابن جا هن تارا روشن،
منهنجي دل جي ويران ويران
هيڪل هيڪل وياڪل رڻ ٿي،
تنهنجو چهرو چنڊ جيان آ،
تنهنجي ياد جو ديپڪ ڳائي،
منهنجي رات بہ روشن آهي،
سارا چنڊ ستارا منظر
ڏياريءَ جي آ رات الا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سانيٽ

ڏُور ڪان ڪڪريون اچن ٿيون
۽ اسان جي دل مٿان اڄ
ياد ڪا وسندي رهي ٿي
دل جي صحرا جي مٿان ڇڻ
سارو منظر بارش جو
درد ۾ تبديل ٿي ٿو،
سارَ جون ٿڏڙيون هوائون
آس جي بوندن سان ڳڌجي
مارواڙي گيت ٻڌجي
مور جي دل جان نچن ٿيون،
ڪي صدائون سارَ وانگر
روح ۾ رڙنديون رهن ٿيون
۽ گهٽا گجندي رهي ٿي،
ياد ڪا وسندي رهي ٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪجھ يادون.........!

ننڍپڻ جون ڪجھ يادون
اڄ دل تي ايري ٿيون اچن
ڳوٺ جي گھٽين ۾ گھمڻ،
مٽيءَ جي رانديڪن
۽ گڏين سان کيڏڻ،
سيني ٻارن کي
گھر جي پٺيان هڪ ڪشادي ڪمري ۾
گڏ ڪري رانديون ڪرڻ،
ڪڏهن ڪڏهن سيني ٻارن سان
پلي پٽڻ، ڦريون چونڊڻ،
يا ڦوٽا پٽڻ ويندا هئاسون،
۽ ٻيرن جي موسم ۾
ٻيرين کي ڏوٽي ڏوٽي
ٻيرن سان جهوليون پري
ڍڪون پري ڊوڙي ٻوڙي
پنهنجي گھر پهچڻ
۽ ڪلي ڪلي کٽا، مٺا
ٻير کائڻ وسري ئي نہ ٿو.
بي فڪري جي اها عمر
ڪاش تہ ڪير موٽائي سگھي
ڪاش مان پنهنجي ڳوٺ جي
گھٽين ۾ وري ننڍن ٻارن وانگر کيڏي سگھان!!

سرد خانو

گهڻو ئي وقت گذري ويو،
۽ هاڻي ياد يي ناهي،
جو تنهنجي آس کي سانڍي،
رکيو ڪيڏو لڪائي هو.
ڪڏهن توکي پُڪاريندي،
پرين هن بيقراريءَ ۾،
صديون جڻ انتظاريءَ ۾
ويون گذري هيون منهنجون!
۽ تنهنجي چاهتن کي مون
نہ دفنائڻ پئي چاهيو،
تڏهن دل ۾ پرين ٺاهيو،
مون هڪڙو سردخانو هو.
انهيءَ ئي سردخاني ۾
منهنجي چاهت ۽ خوابن جون
ڪئي ارٿيون رکيل آهن،
مگر چاهت آ ديواني!
سا اڄ يي بيقراريءَ ۾،
اڃا يي انتظاريءَ ۾،
خواهش ڪا سجائي ٿي،

ڪي ئي سپنا پئي جوڙي،
جيڪي پوندا وڃي آخر،
انهيءَ ئي سرد خاني ۾......
دلين جي سرد خاني ۾......

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

پيار جي دل تي وري بارش نئين برسائجي،
حسن تنهنجي تي نئون ڪو گيت ويهي ڳائجي.

تون سيئي بازيون ڪٽين، هر جيت تنهنجي نانءِ ٿئي،
مات ڪائي چو نہ اڄ تنهنجي هٿان هارائجي.

مان ڪٿي ڪچو گهڙو ۽ ڪا ئي سهڻي تي وڃان،
پيار ۾ اڄ دل چوي ٿي، اهڙو پل ڪو پائجي.

ڪويلون ڪي گيت ڳائن ۽ چون لاٽيون مٽيون،
قول نڪرن، رنگ وڪرن، گل نہ ڪو ڪومائجي.

درد ڪي پاسي رکي ۽ هيڪلائن ڪي پري،
ڪنهن خوشين جي قافلي ڪي اڄ ڪٿي ترسائجي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

تنهنجي وک سان تي ويا،
خوشبو سارا دڳ،
تون جو آئين سپرين!

ٻاڳ ٻلا تي ٻانئيان،
سُونهان ساري جڳ،
تون جو آئين سپرين!

سنڌوري تي سينڌ آ
تارا تارا چڳ،
تون جو آئين سپرين!

روح تہ ڇڻ رباب آ،
خوشي آ رڳ رڳ،
تون جو آئين سپرين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

ڪنهن حسين خيال، خواب جھڙو آ،
ڪوئي چھرو گلاب جھڙو آ.

توکي پائي بہ وڃائِيو توکي،
پيار پنهنجو سراب جھڙو آ.

آهي آواز جي مترتا يا،
ساز ڪوئي رباب جھڙو آ

آ جواني تہ ختم ٿيڻ تي ۽
پيار پھرئين شباب جھڙو آ.

عشق منهنجو نہ ماپجان جانان!
چاڙھہ ان ۾ چناب جھڙو آ.

تنهنجي چاهت ۽ تنهنجي سپنن ۾،
لمحو لمحو تہ خواب جھڙو آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻوڏ

(آزاد نظم)

سنڌ جا هي پيچرا ۽ دڳ سارا،
واٽ واهڻ جي، اچڻ جا سڀ اشارا،
انتظارن جا نظارا چڻ ٻُڏي ويا.
اڄ تہ درياهہ جا ڪنارا سڀ ٻُڏي ويا!
ٻوڏ ۾ ٻارن جون رانديون،
ڳيچ، سهرا، ڪاڄ، شاديون،
سڳ، رشتا ۽ محبت جون ڪهاڻيون،
آس ۽ اُميد جا ڏاڳا ٻُڏي ويا!!
جهوپڙيون، رَليون ٻڏي ويون،
مال ۽ ٿليون ٻُڏي ويون،
ڪيت، ٻارا، پوک ۽ وَليون ٻُڏي ويون!
بس بچي آ هوڏ جيڪا
حڪمرانيءَ جي مٿي تي
بادشاهہ جي تاج وانگر
اڄ بہ جا چمڪي رهي آ!
اڄ بہ جا چمڪي رهي آ!!

روئي بہ نہ ٿا سگهون!

ننڊپڻ جو هڪ منظر ياد ٿو اچي
اسان جو ڳوٺ، درياهہ،
۽ درياهہ ۾ ڪيتريون ئي ٻيڙيون
هڪ ٻيڙيءَ تي
مان ۽ منهنجو ياءُ ويهون ٿا
جڏهن ٻيڙي درياهہ جي ڪناري کان
دور وڃي ٿي
اسان ٻئي ڏاڍو روئون ٿا
اڄ تہ ايئن لڳي ٿو
ڄڻ رڳو درياهہ جو پاڻي ئي نہ
سڪي ويو آ پر
اسان جو ڳوٺ بہ اسان کان
ايئن ئي
پري ٿي ويو آ
جيئن ننڊپڻ ۾
ٻيڙيءَ کان ڪنارو
دور ٿي ويو هو
پر اڄ اسان
ننڊپڻ وانگيان
روئي بہ نٿا سگهون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڏو اڱڻ

اسان جو ڳوٺ
جنهن جو پرامن ۽ پرفضا ماحول،
شهر جي ٻوساٽيل فضا ۾
هر وقت ياد رهي ٿو
ان ڳوٺ ۾ هڪ اسان جو گهر هو
جنهن کي هڪ وڏو اڱڻ هو
جنهن کي روز صبح ساجهر جو
اسان جي ڏاڏي ايئن ميڙيندي هئي
ڄڻ هوءَ ان گهر جا سڀ ڏک ٻه
ٻيڙي ڪڍي ڇڏيندي هجي
رات جو ٻتيءَ جي روشنيءَ تي
سيني ٻارن کي چانور ۽ انب ڪارائي
کوهيءَ تان پاڻي ڀري
سيني جا هٿ ڌوئاري
وڏي اڱڻ تي ڀيل ڪٽن تي
اسان کي الله جي لولي ٻڌائي
سمهاري ڇڏيندي هئي
اڄ پنهنجي ڳوٺ جي
ان وڏي اڱڻ کي ياد ڪري
منهنجون اکيون آليون ٿي وڃن ٿيون.

غزل

گيت ڪو ئي ڳائڻ لاءِ دل ۾ چاندني آهي،
توکي گنگنائڻ لاءِ دل ۾ چاندني آهي.

اڄ هوا سريلي آ گيت ڪوئي ڳائي تي،
سر سان سُر ملائڻ لاءِ دل ۾ چاندني آهي.

تنهنجي منهنجي ڇهري تي اڄ تہ ڪا سهائي آ،
ان ڪي جڳمڳائڻ لاءِ دل ۾ چاندني آهي.

هن گلاب لمحي ۾ پيار ڄڻ ڇٽيو آهي،
دل لڳي نيائڻ لاءِ دل ۾ چاندني آهي.

دل ۾ چاندني آهي نور تنهنجو آ ڇانيو،
ساهہ ۾ سمائڻ لاءِ دل ۾ چاندني آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ تنهنجو چاليهو آهي

اڄ تنهنجو چاليهو آهي
ياءُ فون ڪري مون کي ٻڌايو
”ادي امان جو چاليهو آهي“
”توکي ضرور ٻه اچڻو آهي“
پر مان ڪيئن ان کي سمجهايان
خالي گهر کي ڪيئن ڏسان مان
هو ڪمرو اڄ خالي هوندو
جنهن ۾ هر وقت ٽهڪ هوندا هئا
کٽ کي خالي ڪيئن ڏسان مان
جنهن تي هوءَ ويٺي هوندي هئي
ڇڻ تہ آئت پئي ڏيندي هئي
هن جون دوائون
ڪجهہ خالي ڪجهہ پريل شيشيون
انهيلر موجود تہ هوندا
پر هوءَ نہ هوندي
ويڇڻو هن جو
ڇڻ تہ جدائيءَ جو هو جهنڊو
چشمو ٻہ ساراهيان ٽي مان
هن کي ڪيئن وساري سگهنديس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنهن جي آگَر کي جهلي مون پنڌ ڪيو هو
خالي گهر ۾ ڪيئن اچان مان
پنهنجي ياءُ کي ڪيئن سمجهايان
لڙڪ وهن ٿا آءٌ سوچيان ٿي
اڄ تنهنجو چاليهو آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

نہ ڪو بہ هوش رهيو ۽ نہ ڪو حواس رهيو،
مگر هي رُوح اوهان لئہ سدا اُداس رهيو.

ڪيوسين پيار، فقط پيار، صرف پيار پرين!
سڄو سماج اسان لئہ پلي ٽِياس رهيو.

پلي جو هاڻ انڌيرن سان دوستي آ مگر،
ڪڏهن اسان جو پرين! چانڊني لباس رهيو.

ٻيو تہ ڇا نہ مليو آهہ زندگانيءَ مان!
رهيو تہ چاهہ جو جذبو ئي بس نراس رهيو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

موسم کي انگڙائي آهي،
وڇوڙ هي تنهائي آهي.

سارو منظر ساز بڻيو آ،
سُر ورکا شهنائي آهي.

تنهنجي اکڙين جي او سهڻا!
سمنڊ اندر گهرائي آهي.

جل ٿل جل ٿل منظر سارا
رُت برکا هرجائي آهي.

دل جي وستيءَ ۾ تون ويٺل،
ڪهڙي هاڻ جُدائي آهي!

چندرما جيئن تنهنجو چهرو،
ساري سنڌ سُهائي آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

اکيون اُداس هوا جون، اُداس رستا ها،
ملي سگهين نہ پرين تون! اُداس رستا ها.

اُها ئي بينچ هئي ساڳي ۽ ٻہ پاچا ها،
هو توکي ياد ڪيو مون اُداس رستا ها.

سڄو سفر ئي حياتيءَ سندو هيو صحرا،
نہ ڪائي ڇانوَ ڏٺي سون، اُداس رستا ها.

حيات جي تہ حقيقت رڳو ئي خواب هئي،
سراب لاءِ رُلياسون، اُداس رستا ها.

پُڇي ڏٺوسون تہ منزل اُها نہ هئي سنڌو!
هيون اُداس پوءِ راهون، اُداس رستا ها.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

ڪجهہ تہ تو ۾ رهيو غضب آهي،
پيار منهنجو نہ بي سبب آهي.

جو رهيو ساهہ ڪان بہ آ ويجهو،
ڪير ڄاڻي اهو ئي رب آهي.

آ مڪانَ لامڪانَ ڪان ٻاهر،
عشق جو پنڌ ٻي عجب آهي.

آنءُ ڄاڻان تي بي وفا آهين،
پيار توساڻ مون ڪي تہ بہ آهي.

ڪيئن توکي ٻُڌايان فن ڇاهي،
شعر ڇاهي ۽ ڇا ادب آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

تڏڙي تڏڙي هير هُري پئي،
سرتيون منهنجي هيانءَ ۾،
سرءُ جي هن شام ۾!

ڪي ئي گيت چوان ٿي ويٺي،
سهٽا تنهنجي نانءَ ۾،
سرءُ جي هن شام ۾!

سپنن جا ڪي جهول پريان ٿي،
گهاٽيءَ نم جي ڇانءَ ۾،
سرءُ جي هن شام ۾!

ڪيڏا روپ سروپ پسان پئي،
ڏات پنهنجي ۽ ڏانءَ ۾،
سرءُ جي هن شام ۾!

خوشيون خوشبوءِ وانگيان مهڪيون،
سهٽا تنهنجي وهانءَ ۾،
سرءُ جي هن شام ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وائي

موٽي مُنڌَ بهار جي،
گلڙن ويس نوان،
پوءِ بہ منُ اُداس آ!
ٻڌي پکين لاتڙيون،
ڪي ٺي گيت چوان،
پوءِ بہ منُ اُداس آ!
ساوا ويس ڍڪيا هن ڌرتيءَ،
منڌَ بہ چڙهَ تہ جوان،
پوءِ بہ منُ اُداس آ!
تنهنجي اکڙين آرسي،
وينئي آءٌ پسان،
پوءِ بہ منُ اُداس آ!
ڪوئل جي ڪوڪارن ۾،
توکي سڏ لوان،
پوءِ بہ منُ اُداس آ!
تنهنجي يادن پيچرا،
آهي روح روان،
پوءِ بہ منُ اُداس آ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

زندگي تو سوا پر اڌوري رهي،
هر خوشي تو سوا پر اڌوري رهي.

تون نہ آئين پرين باک ڦٽندي رهي،
روشني تو سوا پر اڌوري رهي.

رُت بسنتي هئي ڦول مهڪيا پَئي،
دلڪشي تو سوا پر اڌوري رهي.

رات تارن بہ ها ڪي ئي منظر چٽيا،
چاندني تو سوا پر اڌوري رهي.

ياد توکي ڪيم مَڌُ هيو، رات هئي،
بي خودي تو سوا پر اڌوري رهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت

منهنجا ننيڙا سونو!

تنهنجي ڪارن وارن پويان
چهرو چڻ ڪو چنڊ لڪيل آ
منهنجي پرسان تون ستل آن
ڪمري ۾ چڻ چنڊ ڪڙيل آ
تون ئي آهين منهنجي چانءِ
منهنجا ننيڙا سونو
تو ۾ آهي منهنجو ساهه
سارو جيون تنهنجي نانءِ
تنهنجا پيارا ٺهڪ وٽن تا
سڀ ڏنگايون تنهنجون پياريون
ڳالهه ڳالهه تان تون تہ رسين ٿو
سڀ ارڏايون تنهنجون نياريون
توسان ٿڌڙو منهنجو هانءُ
منهنجا ننيڙا سونو
تو ۾ آهي منهنجو ساهه
سارو جيون تنهنجي نانءِ
هر وقت پئي ريجهايان توکي
هر هر ٿي وندرايان توکي
ڳالهين سان پرچايان توکي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ساهن منجهه سمايان توکي
سارو ڏينهن آ چڻ تہ وهانءُ

منهنجا ننڍڙا سونو
تو ۾ آهي منهنجو ساهہ
سارو جيون تنهنجي نانءِ

تون جيڪو هي پيار ڏئين ٿو
ڪيڏو منهنجو خيال رکين ٿو
دل جي رڳ ڳ تي رم جهم ٿي ٿئي
مٺڙا مٺڙا ٽهڪ ڏئين ٿو
تون ئي منهنجي ذات ۾ ڏانءُ

منهنجا ننڍڙا سونو
تو ۾ آهي منهنجو ساهہ
سارو جيون تنهنجي نانءِ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شامَ جا پنجَ

يادون تنهنجون مرڪن ٽيون
۽ خاموشي ڳالهائي ٿي
پنهنجي ڪمري ۾ آئون تنها ويٺي آهيان
تنهنجي باري ۾ پئي سوچيان
تون هن ويلي ڪاٿي هوندين
هن مهل تون پڙهندو هوندين
يا ڪجهہ شايد لکندو هوندين
هي جو شام جا پنج ٿيا هن
شايد چانھ تون پيئندو هوندين
ڪجهہ ڏينهن جي ڳالھ تہ آهي
جڏهن مون سان تون گڏ هوندو هئين
شام جا پنج جڏهن ٿيندا هئا
مون سان گڏجي چانھ پيئندي
منهنجن اکڙين ۾ واجهائي
اکثر تون چوندو هئين جانان!
تو سان گڏ جو چانھ پيان ٿو
پيهر چڙ مان جي پوان ٿو
اڄ بہ شام جا پنج ٿيا هن
شايد اڄ ڪا ٻي حسينا
توسان هن وقت گڏ تہ هوندي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هن کي ڇا تون چوندو هوندين!
هن ڏي ڪيئن تون ڏسندو هوندين
خيال اڇن ٽا، خيال وڇن ٽا
پنهنجي ڪمريٰ ۾ آئون تنها
ويٺي آهيان...

وائي

منهنجا سارا خواب کٽي اڄ
هلي وئي جا ريل،
سانجهيءَ جي هن ويل!

مارو آيا ڪين وري ۽
تيا نہ ٻيهر ميل،
سانجهيءَ جي هن ويل!

مور مئا چڻ تر مري ويو،
ٻوڙي تي پئي ڏيل،
سانجهيءَ جي هن ويل!

بادل برسن ڪنوڻيون ڪجڪن،
مُند ڪيا هن ڪيل،
سانجهيءَ جي هن ويل!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

زندگيءَ ۾ قرار چاهيان ٿي،
مان خزان ۾ بهار چاهيان ٿي.

جنهن ۾ بس پيار ئي هجي شامل،
خواب تنهنجو خمار چاهيان ٿي.

ڏات منهنجي آ ڪنهن پکيءَ وانگر،
هاڻ اوچي اُڏار چاهيان ٿي.

ڳالهه دل کي نتي وڻي هاڻي،
بس تنهنجي ئي سار چاهيان ٿي.

ڇو فقط درد ئي ملي مون کي،
هاڻ ان مان فرار چاهيان ٿي.

پير تنهنجا پون ته جا مهڪي،
اهڙي ڪا راهگذار چاهيان ٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ

گيت

مان آهيان درد اماوس جو،
تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ،
مان آهيان ڌرتي صحرا جي
تون ديس گلن ڏي ڪاهيندڙ.
تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ!

ڪي روپ نوان ڪي رنگ نوان،
چڻ ڪلئي سُر جي رم جهم هئي،
تون گيت انوکا ڳائيندڙ،
تون جل ٿل مينهن وسائيندڙ.
تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ!

هو ڪارونجهر تي بادل هن،
۽ سنڌوءَ تي وسڪارو آ،
تو ڪيڏا سندر گيت لکين،
هن ڌرتيءَ کي مهڪائيندڙ.
تون چانڊوڪين کي چاهيندڙ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هر ڏينهن تتي جي منظر ۾،
تون مون لاءِ سج پيو جوڙين،
۽ اوندهہ انڌوڪار ۾ تون،
ڪي چنڊ نئين سر ٺاهيندڙ.
تون چانڊوڪين ڪي چاهيندڙ!

آ دنيا تتل تاءُ جيان،
تون واڪياسي جو وڻ آهين،
۽ مون تي ٿڌڙيءَ ڇانءَ جيان
تون منهنجو من مهڪائيندڙ.
تون چانڊوڪين ڪي چاهيندڙ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

منهنجي نيڻن ۾ پرينءَ جو عڪس آ،
روح ۾ ڀي ڄڻ تہ ڪوئي رقص آ.

مان ڪٽي ڪاڏي وڃان ڪاٽي هجان،
دل کي ڀائيندڙ تہ هڪڙو شخص آ.

توکي ڏسان، تو لاءِ هجان، تو سان ملان،
توکي پائڻ جو پرين هڪ حرص آ.

عشق تو جيڪو پڙهائي پاڻ کي،
ڪنهن بہ مڪتب ۾ نہ اهڙو درس آ.

هيل کي ڀي موسمون ڀائن نہ تيون،
دل ۾ ڀي جو درد آ سو سرس آ.

مرڪ هن جي تي مسيحائي ڪري،
ڪيتري من موهڻي هوءَ نرس آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان اڄ بہ ڳوٺاڻا آهيون!

گذريل ٽيهن سالن کان وٺي
اسان ڳوٺ کان پري رهيا آهيون
ڇا اسان هاڻ ڳوٺاڻا آهيون؟
يا شهري ٿي چڪا آهيون؟
پر مان چوان ٿي!
ڀلي تہ ڪيترن ئي سالن کان
ڪراچيءَ ۾ ڳوٺ کان پري رهون ٿا
پر ايئن ٿو لڳي ڄڻ ڪنهن مجبوريءَ ڪري
ترسي پيا آهيون
عيد هجي يا شادي هجي
هر اهم موقعي ڪي اسان ڳوٺ ۾ ئي ملهائيندا آهيون
ايتري قدر جو ڪو اسان جو پيارو مري وڃي تہ
اسان هن کي پنهجي اباڻي قبرستان
شاهہ جمال ۾ ئي دفنائيندا آهيون
اسان جو ڳوٺ
جيڪو موئن جي دڙي ۽ درياهہ جي ڪپ تي آهي
اسان جي رڳن ۾ رت وانگيان
گردش ڪري رهيو آ
۽ ايئن لڳندو آ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڄڻ اسان ڪجهہ دير جي لاءِ هتي ترسي پيا آهيون
۽ ڳوٺ وڃڻ جو انتظار ڪري رهيا آهيون
اسان هميشہ ڳوٺ سان ڳنڍيل ئي رهيا آهيون
اسان شهري ڪيئن ٿينداسين
اسان جي تہ لوں لوں ۾
ڳوٺ سان ڳنڍيل آهي
هتي رهيل عرصو ايئن آهي ڄڻ
ويٽنگ روم ۾ ويهي ريل جو انتظار هجي
جنهن ۾ چڙهي ڳوٺ وڃون...

منهنجي ماءُ

منهنجي ماءُ
هڪڙي سادي سودي عورت
هوءَ تہ صرف گهريلو عورت
پڙهڻ لکڻ نہ پئي ڄاڻي
نہ پئي ڄاڻي زماني کي هوءَ
منهنجي ماءُ هڪڙي سادي سودي عورت
گهر جا ٽانو ٻهاري ڪرڻ
مڙس ۽ ٻارن جو خيال رکڻ
فارغ وقت ۾ رليون ناهڻ
بس هن جي اها ئي ڪائنات هئي
اسان تہ پڙهي لکي ويا هون
نوڪريون ڪرڻ ۽ زماني کي منهن ڏيڻ بہ اچي ويو آ
پر هو سادي سودي عورت هاڻ جڏهن اسان ۾ ناهي
ايئن لڳي ٿو ڄڻ تہ ڪجهہ ئي ناهي
دنيا جي هن راهگزار تي
ڄڻ تہ اڪيلي بيٺي آهيان ڪوئي ناهي
بس هڪڙو آواز اچي ٿو
ڄڻ تہ اندر مان ڪوئي چوي ٿو
هاڻ تون سنڀالي هلجان
چو تہ توکي دعائون ڪندڙ
ڪوئي بہ ناهي .... ڪوئي بہ ناهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

Life is still going on

اسپتال جي هڪ ٻُوساٽيل ڪمري ۾
جڏهن هڪ ليڊي ڊاڪٽر
اچي مون کي چيو
اسان کي افسوس آهي
پر تنهنجو ٻار!
بچي ڪو نه سگهيو
پر ايئن ته ٿيندو آ
پاڻ کي سنڀال چو ته
"Life is still going on.."
ان وقت مون کي ايئن لڳو
ڄڻ ڪنهن دنيا ختم ٿيڻ جو
نياپو ڏنو آ مون کي
ڄڻ ڪيترائي ايٽم بم
هڪ ئي وقت ۾
اسپتال جي ان ڪمري ۾
ڪري پيا هن
جڏهن اسپتال کان آءٌ
ٻاهر نڪتس ته
ڪراچيءَ جي روڊن تي
ساڳي ئي رش ڏسي
ڊاڪٽرياڻيءَ جا اهي لفظ
دل تي تري آيا ته
"Life is still going on.."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

هيءَ حسين شام جا وري آئي،
دل تي ڪنهن ياد جيئن تري آئي.

تنهنجون يادون هيون سمنڊ ۾،
ءِ هوا ڇڻ تہ تي چري آئي.

دوستيءَ ۾ ڪري نصيحت تو،
زهر جي ڇڻ ذري ذري آئي.

ڪهڙي آهي هوا هلي جو اڄ،
ڪا گهڻي ياد ڪا دري آئي.

پنهنجو ماضي پٺئي وساريو مون،
سار تنهنجي ٻري ٻري آئي.

غزل

راهہ تنهنجي ئي بس نهاري آ،
زندگي ڇڻ تہ انتظاري آ.

ظاهري خوش لڳان پئي ليڪن،
منهنجي اندر ۾ بيقراري آ.

هي پکين جي اڏار سنڌوءَ تي،
ڄڻ تہ جنت هي سنڌ ساري آ.

زندگي ڀر جي خواب سانديا تم،
تن جي تعبير ئي نياري آ.

مينهن سانوڻ جو آ وسيو ٿر تي،
ڇا تہ ڌرتي هي سونهن واري آ.

ڪيترا ڏينهن دور هئين مون کان،
هر گهڙي اڄ تہ ياڳ واري آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

زندگي جڻ تہ خواب سمجهان ٿي،
تون جي آهين، گُلاب سمجهان ٿي.

ڪي ئي يادون ۽ رات پر سُڏڪا،
پيار ناول جو باب سمجهان ٿي.

تون جو ناهين تہ زندگي ساري،
هڪ مسلسل عذاب سمجهان ٿي.

جو جهلڻ سان نہ ٿو جهلي سگهجي،
وقت اهڙو عقاب سمجهان ٿي.

تشنگيءَ ۾ اُداس صحرا ڪي،
زندگيءَ جو سراب سمجهان ٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تو لئہ سڀ سينگار

گيت

مون وٽ تو لئہ پيار پرين
مون وٽ تو لئہ پيار!
تو لئہ منهنجي سونهن سموري
تو لئہ سڀ سينگار!!

مون وٽ سپنا ،
ساپيا جهڙا،
آهن تو لئہ يار!
تو لئہ سڀ سينگار!!

تنهنجي ڪارڻ ،
گُل وچايان،
چونديان ويٺي خار،
تو لئہ سڀ سينگار!!

مون وٽ آسون،
باسون تو لئہ،
خوشبوءِ ۽ هٻڪار،
تو لئہ سڀ سينگار!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رنگ برنگي،
قول سمورا،
آئي مند بهار،
تو لئہ سڀ سينگار!!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نثري نظم

خواب ۽ حقيقت

مون کي خبر آهي تہ
تون هڪ خواب آهين!
جيڪو مون
جاڳندڙ اکين سان ڏٺو هو
پوءِ اڪثر
ننڊ ۾ بہ مان
اهو ئي خواب
ڏسڻ لڳس،
پر جڏهن اک کُلي تہ
حقيقت ڏاڍي ڏکي هُئي!!

بهار جي مُند!

ڪنديءَ جو وڻ
منهنجي گهر جي
اڳ ڪان ٻاهر آهي
پر هُن جون لامون
اندر جهُڪيل آهن!
جيئن دل ۾ تنهنجي سار
گهاٽي وڻ جيان!!
سامهون نم جو وڻ
بهار جي مند ۾،
وڏيڪ سائو ته لڳي-
پر اڱڻ ۾ پيل
صرف هڪڙي ڪرسي
مون کي ماري ٿي وجهي!

شاعري مرد ۽ عورت جي الڳ الڳ نصيب ۾ نہ اچي سگهي ٿي، پر ڪنهن بہ ريت تقسيم ٿي نٿي سگهي، سنڌو پيرزادو شاعريءَ ۾ اسان جي انهيءَ پيڙهي سان تعلق رکي ٿي، جيڪا پيڙهي شاعريءَ کي سجدي گاهہ واري هنڌ کان ڪنهن بہ ريت گهٽ نہ ٿي پائين ۽ شاعري کي هڪ خيال سمجهي خيال ۾ ئي ڳولي لهڻ جو حيلو ۽ وسيلو ڄاڻي ٿي روح جي طويل سفر ۾ مسلسل هلي رهي آهي. سنڌو پيرزادو شاعريءَ جي شاهي شهر ۾ رهي ڪري ڪنهن بہ هڪ صنف جو قيد ناهي قبوليو، جيئن اڪثر شاعر ڪنهن نہ ڪنهن صنف جا اسير ٿي رهجي ويندا آهن، هو نج تخليقڪار وانگي هر صنف ڏي پاڻ نہ وئي آهي، پر شاعريءَ جي هر صنف سنڌو پيرزادو تي پيار جي پهرين بارش وانگي ڪٽي ٿي وُٺي آهي.

سنڌو پيرزادو شاعريءَ ۾ پنهنجي ٿهيءَ ۾ سيني شاعرائن کان وڌيڪ، جذبي جي شدت کي شاعريءَ ۾ آڻي پڙهندڙ ۽ ٻُڌندڙ کي ساڳيءَ شدت سان محسوس ڪرائڻ جي پوري سگهہ رکي ٿي. هو ٻين عورت شاعرائن کان وڌيڪ بولڊ بہ نظر اچي ٿي . سنڌو پيرزادو جي شاعريءَ جو هي مجموعو "اداسي" پيار جي سچاين جو صحيفو آهي، محبتن جي مسافتن جو نتيجو آهي، هڪ اداس ڇوڪريءَ جي من جي ماجرا آهي، ڏک ۽ سُک جو پاڇولو آهي، پيار جي گفتگو آهي، دل جو ڏاهن موڪليل تحفو آهي. سنڌو پيرزادو جي شاعريءَ جو هي مجموعو "اداسي" فقط جديد سنڌي شاعريءَ جو مقدار وڌائي نہ ٿو پر جديد سنڌي شاعريءَ جو مُلهہ وڌائي، ان کي امُلهہ بہ ڪري ٿو.

احمد سولنگي

Title: Murtaza laghari

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آساني سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو.

اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ ايپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book